Annus VII - Vol. VII Die 20 Iulii 1915 Num. 12

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

SUMMARIUM

I. *Acta Benedicti Pp. XV:* Constitutio Apostolica, pag. 317; Chirographum, pag. 320. — — II. *S. C. Consistorialis:* De iurisdictione in oppido Polla, pag. 326; De competentia circa facultatem concedendi paroecias Religiosis, pag. 327; Provisio ecclesiarum, pag. 327. — III. *S. C. de disciplina Sacramentorum:* De Ss. Eucharistia in castrorum valetudinariis et in bellicis navibus adservanda, pag. 329. — IV. *S. C. de Propaganda Fide:* De limitibus inter Vicariatus Ap. Ton-kin merid. et Ton-kin maritimi in regione Châu-Lâo, pag. 330; Confirmatio electionis Abbatis Novae Nursiae in Australia, pag. 331; Nominationes, pa . 331. — V. *S. Romana Rota:* Vicentina. Exemptionis et Funerum, pag. 332; Nicien. Nullitatis matrimonii, pag. 349. — VI. *Signatura Apostolica:* Sancti Miniati. Nullitatis matrimonii, pag. 355. — VII. *Commissio Pontificia de re Biblica:* De parousia in epistolis S. Pauli Apostoli, pag. 357. — VIII. *Secretaria Status:* Epistola, pag. 358.

Diarium Romanae Curiae: Nomine, onorificenze, necrologio, pagg. 360-364.

ROMAE

TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS

MDCCCCXV

Directio: Palazzo della Cancelleria. — Roma.
Administratio: Tipografia Poliglotta Vaticana. — Roma.

Pretium annuae subnotationis.
Pro Italia, L. **12.** — Extra Italiam, L. **15.**
Unius fasciculi, L. **1.**

« *Bis* fere *in mense* (Commentarium) *prodibit, ac quotiescumque vel necessitas vel utilitas id postulare videbitur* » (Ex *Commentarii Officialis* ratione die 29 Octobris 1908 edita).

INDEX HUIUS FASCICULI

(An. VII, n. 12 - 20 Iulii 1915)

ACTA BENEDICTI PP. XV

CONSTITUTIO APOSTOLICA

PAG.

Quum iampridem. - De capellanis seu cantoribus choralibus Basilicae Liberianae. - *11 iulii 1915* 317

CHIROGRAPHUM

Plura et prudentissime. - Ad instantiam Emi Cardinalis Praefecti S. Trib. Signaturae Apostolicae, huius competentia certius definitur et augetur. - *28 iunii 1915* 320

S. CONGR. CONSISTORIALIS

I. Decretum de ordinaria iurisdictione in oppido Polla ordinanda. - *12 dec. 1914.* . 326
II. Dubium de competentia circa facultatem concedendi religiosis paroecias saeculares. - *5 iulii 1915* 327
III. Provisio ecclesiarum 327

S. CONGR. DE DISCIPLINA SACRAMENTORUM

Facultas adservandi Ss. Eucharistiam in stativis castrorum valetudinariis ac in bellicis navibus. - *22 iunii 1915* 329

S. CONGR. DE PROPAGANDA FIDE

I. Decretum de limitibus inter Vicariatus Apostolicos Ton-kin meridionalis et Ton-kin maritimi in montana regione Châu-Lào. - *21 iunii 1915* 330

PAG.

II. *Decretum.* - Confirmatur electio Abbatis Novae Nursiae in Australia. - *30 iun. 1915* 331
III. Nominationes 331

S. ROMANA ROTA

I. *Vicentina.* - Exemptionis et Funerum - *29 martii 1915* 332
II. *Nicien.* - Nullitatis matrimonii. (Massier-Gauthier. - *15 martii 1915* 349

SUPREMUM SIGNATURAE APOST. TRIBUNAL

Sancti Miniati. - Nullitatis matrimonii seu restitutionis in integrum. - *20 maii 1915* 355

COMMISSIO PONTIFICIA DE RE BIBLICA

De Parousia seu de secundo adventu Domini Nostri Iesu Christi in epistolis sancti Pauli apostoli. - *18 iunii 1915* 357

SECRETARIA STATUS

EPISTOLA

Ad excellentissimum virum F. Schollaert, a negotiis publicis, de Bibliotheca Lycei Magni Lovaniensis instauranda. - *8 maii 1915* 358

DIARIUM ROMANAE CURIAE

I. Segreteria di Stato. *Nomine, onorificenze* 360
II. Maggiordomato di S. S. *Nomine* 361
III. Necrologio 364

Annus VII - Vol. VII Die 20 Iulii 1915 Num. 12

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

ACTA BENEDICTI PP. XV

CONSTITUTIO APOSTOLICA

DE CAPELLANIS CANTORIBUS CHORALIBUS BASILICAE LIBERIANAE

BENEDICTUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI
AD PERPETUAM REI MEMORIAM

Quum iampridem haud Nos lateat Venerabilem Fratrem Nostrum Cardinalem Archipresbyterum cum Canonicorum Collegio Nostrae Patriarchalis Basilicae Liberianae pro suo religionis studio contendere, ut in maximo nobilissimoque templo Deiparae digne sacrorum perfunctio fiat, tum libenter certiores facti sumus praecipuae eisdem esse curae, ut gregoriani concentus, ad nativam venustatem revocati, pie sciteque adhibeantur secundum ea quae Decessor Noster sanctae memoriae Pius X *Motu Proprio*, die XXII novembris MDCCCCIII edito, sapientissime praescripsit. Cuius rei causa pergratum Nobis est, suffragium atque adiumentum apostolicae auctoritatis iis praestare cupientibus; eo vel magis quod magnam Dei Parentem, quae ibi sanctissime colitur, ut a pueris singulari semper pietate prosequuti sumus, ita pontificio aliquo pietatis huius testimonio ornare studemus.

Itaque eorumdem satisfacientes precibus, quae quidem eo spectant ut munus canendi in Ecclesia clericis proprium maneat, de Capellanis seu Cantoribus Choralibus Liberianae Basilicae haec statuimus et praecipimus:

I. - Cantores chorales Basilicae Liberianae posthac sacerdotes sint, iique non solum morum probitate praediti, sed etiam, quoniam chori concentum moderari praecinendo debent, et voce polleant et cantus gregoriani praestent peritia, quae peritia diplomate Pontificii Urbis Instituti musicae altius excolendae, vel alio eiusdemmodi auctoritatis testimonio comprobetur.

II. - Quattuor e beneficiis Liberianae Basilicae, quae prima vacare continget, Apostolicae Sedi reserventur, iis subinde sacerdotibus conferenda, quos ad cantoris munus idoneos, ut dictum est, esse constiterit. Liberiani autem clerici beneficiarii, si quidem sint in ceteris, idest voce, peritia et diplomate pares, externis anteponantur.

III. - Liberiano Canonicorum Collegio quattuor cantores chori, quales dicti sunt, assumere iam nunc liceat, quibus postea beneficium conferetur; interea vero usquedum beneficio carebunt, atque etiam, quum illud acceperint, quamdiu praesentem ex suo beneficio non percipiant utilitatem, eis et Apostolica Sedes et *Mensa Capitularis*, unde sustentare honeste vitam possint, aequis portionibus suppeditabunt.

IV. - Cantor beneficiarius qui, sive aetate sive valetudine sive alia causa, iudicio trium rei musicae peritorum, suum canendi munus iam obire non possit, beneficiarius manebit, sed beneficium eius esse *affectum* desinet. In eius locum alius sacerdos renuntietur cantor, iis conditionibus quae supra dictae sunt.

V. - Beneficiarii cantores tum etiam habeantur praesentes in choro, quum in alia parte Basilicae suo munere fungentur. Qui, utpote beneficiarii, iisdem iuribus, privilegiis, reditibus, distributionibus fruentur, quibus ceteri beneficiarii Basilicae Liberianae, eisdemque Constitutionibus parebunt. Pro peculiari autem ipsorum officio, peculiaribus teneantur legibus, quas Nos

et iam probavimus et hic ratas habemus, derogantes Constitutionibus Liberianis ex ea praesertim parte quatenus servitium chori per *tertiariam* beneficiariis praecipiunt. Hi enim beneficiarii cantores altaris quidem servitio exempti erunt, sed servire choro per *mediariam* debebunt; quam maiorem ipsorum operam, itemque operam quam cantoribus Capellae musicae navarint, Capitulum de reditibus eiusdem Capellae remunerandam curabit. Hi vero quum praesentes officio secundum proprias leges adfuerint, fruentur omnibus distributionibus cotidianis, communibus, manualibus, *inter praesentes*, poenis pecuniariis quae vulgo *fallae* dicuntur, aeque ac si servitium tertiariae in choro, ut ceteri, obierint.

Spem bonam fovemus futurum, ut quotquot beneficiarii cantoris in tam augusta tamque magnifica Virginis Aede susceperint munus, et concinentes in choro et concentum Capellae musicae adiuvantes, Apostolicae Sedis de cantu liturgico praescriptionibus studiose semper obtemperent. Meminerint excelsum ac prorsus dignum angelis se inivisse munus, atque omnem dent operam, ut cantus sacer talis, quoad possit, exsistat, qualem Dei maiestas, honor Virginis, pietas christiani populi requirit.

Quae autem hic a Nobis constituta sunt, ea Liberiano Canonicorum Collegio, sub auspicio Cardinalis Archipresbyteri, exsequenda committimus; eademque valida, firma semper fore edicimus, non obstantibus contrariis quibusvis Constitutionibus Apostolicis, etiam specialissima mentione dignis.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicae millesimo nongentesimo decimo quinto, die XI mensis iulii, Pontificatus Nostri anno primo.

P. CARD. GASPARRI
a Secretis Status.

V. CARD. VANNUTELLI
Datarius.

Loco ✠ Plumbi

VISA
M. RIGGI, C. A., *Not.*

Reg. in Canc. Ap., N. $\frac{75}{15}$

CHIROGRAPHUM

AD INSTANTIAM EMI CARDINALIS PRAEFECTI S. TRIB. SIGNATURAE APOSTOLICAE, HUIUS COMPETENTIA CERTIUS DEFINITUR ET AUGETUR.

Beatissime Pater,

Plura et prudentissime statuit Pius PP. X f. r. in Const. *Sapienti consilio* de nova Signaturae Apostolicae ordinatione « antiqua ordinatione tribunalium Signaturae papalis gratiae et iustitiae suppressa »; et Sacrum Tribunal ita feliciter restitutum, eius praefecturam gerente Vincentio Vannutelli Cardinali, iam uberes protulit fructus; at experientia docuit, Signaturam Apostolicam ampliores limites in suo exercitio expostulare ad suam competentiam potissimum quod attinet; hoc autem compertum est posse obtineri, insistendo quoque vestigiis eiusdem Constitutionis, vel tractu temporis, ope iurisprudentiae, vel illico et certius, iussu Sanctitatis Vestrae, veluti per autenticam interpretationem.

Re sane vera competentiae nonnulla capita laudata constitutio assignat (in Lege Propria, can. 37), haec tamen non *taxative*, sed quae *propria et praecipua* esse edixit. *Propria* nempe quia ex intima eius natura fluunt, eius veluti proprietates constitutivas exprimentia; sed *praecipua* tantum, adeo ut non prohiberetur quominus hisce capitibus competentiae alia accederent seu adiicerentur vel ex connexione negotiorum, vel ex amplificatione sui muneris quam ipsamet eiusdem muneris exsecutio, necessitate quadam, secumferret.

Recens non defuit occasio qua in H. Sup. Trib. dubitatum est an quaedam controversia in eius competentia contineretur. Quaesitum est enim ut decerneretur *restitutio in integrum* adversus sententiam rotalem latam in re matrimoniali et duplex iam habebatur sententia conformis; unde in S. Rota ordinario

enascitur *res iudicata;* quamobrem S. Rota ulteriorem instantiam denegavit.

Resolutionem hac de re captam ab H. S. T. necesse fuit submittere confirmationi Auctoritatis Sanctitatis Vestrae. Nam in can. 37 n. 4 *Legis Propriae* attribuitur Signaturae Apostolicae cognitio « *de expostulatione pro restitutione in integrum adversus sententiam rotalem quae in rem iudicatam transierit* ». At causae matrimoniales, suapte natura, fruuntur privilegio ut in iis ulteriores instantiae absolute impediri non possint *exceptione rei iudicatae,* uti memorat et confirmat Const. *Dei miseratione,* ubi cavetur: « *salvo semper et firmo remanente iure seu privilegio causarum matrimonialium quae ob cuiuscumque temporis lapsum numquam transeunt in rem iudicatam* ». Itaque ad omnem dubitationem in posterum summovendam expedit, praescriptis verbis decernere, Huius Supr. Trib. esse quoque cognoscere de recursibus adversus sententias matrimoniales quas nec iure appellationis, nec extraordinaria cognitione, pro natura harum causarum, ad novum examen admittere censuit S. R. Rota.

De alio capite competentiae Huic Sup. Trib. attributae, scilicet *de querela nullitatis contra sententiam rotalem* expedit declarare, heic non agi tantummodo de declaranda nullitate sententiae quae adeo peccet in ius naturale aut positivum ut omni destituatur fundamento iuris; hoc enim perpaucis in casibus contingere usuvenit, attenta praecipue iurisprudentia Curiae Romanae quae firmavit regulam: *sententiam de se non esse nullam* nisi ex defectu aut *citationis* aut *competentiae* aut *mandati.* Ast mens Principis certe fuit, dum constituit Supr. Trib. Signaturae, subveniendi iis quoque qui exceptione *rei iudicatae* repelluntur in S. Rota neque evincere valent sententiam nullitate laborare, sed forte instructi sunt gravibus rationibus quae non sinunt defendi, quocumque coram iudice, auctoritate *rei iudicatae* sententiam latam manifeste vel contra legem vel non satis perpensa factorum veritate. - Hisce tantummodo limitibus continendam esse competentiam videtur intendisse ipsa *Lex*

Propria, quae in can. 41 par. 3 ita statuit, *de querela nullitatis*, quoad eius ambitum in iudicio Signaturae: « *In tertio casu de hoc tantum iudicat; sitne nulla rotalis sententia sitne locus eius circumscriptioni* ». *Circumscriptio* autem in stylo Curiae ut plurimum accipitur pro sententiae *rescissione*, uti assumitur in codice gregoriano, edito *Motu Proprio* a. 1834 ubi in par. 338 n. 1, assignatur Signaturae Apostolicae competentia: « *circa le domande di annullamento o circoscrizione degli atti giudiziali e delle sentenze* ». Verum quia in *Lege Propria* in cit. can. *circumscriptio* - non *disiunctive* sed *copulative* ponitur adeo ut videatur eisdem limitibus contineri ac sententiae *nullitas*, et hinc, in textu, *circumscriptio* idem esset ac *nullitatis declaratio*, proinde in foro nostro opinio invaluit, in Signatura impeti non posse sententiam rotalem nisi per *querelam nullitatis*. Itaque magnopere expedit declarare querelam nullitatis heic comprehendere nedum querelam ad obtinendam declarationem nullitatis sententiae, sed etiam petitionem *rescissionis* sententiae manifeste vel peccantis in legem vel factorum veritatem pervertentis.

De recursu *pro restitutione in integrum adversus sententias rotales* supra memorata, et privative competente Huic S. T. largiorem et benigniorem interpretationem, quoad ambitum competentiae, sanxerunt *Regulae* conditae ab Hoc S. T. *editae die 6 Martii 1912* servandae in iudiciis apud Signaturam agitatis eaedemque approbatae a Pio X f. r.; statuitur enim in art. 9, istam concedi, quoties, generatim, aliqua intercedat ratio seu probatio non prius deducta neque disputata ex qua provenire detrimentum grave atque manifestum boni iuris demonstrari queat, nisi fiat locus *restitutioni in integrum*, nempe *actioni rescissoriae* ad normam iuris communis. Quae extensio antiqui instituti *Restitutionis in integrum* directe comparatae pro *minoribus* quatenus est *remedium extraordinarium*, sane confirmanda est et in usum deducenda ita tamen ut sit locus huic actioni extraordinariae *restitutoriae* seu *revocatoriae*, quoties invocari non potest *querela nullitatis* aut actio *rescissoria*, de qua supra.

Sed potissimum sibi postulat ministerium Huius S. T. quod

iubet can. 14 § 1, *Legis Propriae* quodque se refert ad *commissiones pontificias*. Edicit enim hic canon: « *S. Rota iudicat in prima instantia causas quas sive motu proprio sive ad instantiam partium R. Pontifex ad suum tribunal avocaverit et S. Rotae commiserit; easque si opus sit, ac nisi aliter cautum sit in commissionis rescripto, iudicat quoque in secunda et tertia instantia, ope turnorum iuxta praescripta can. 12* ». Cum enim saepius contingat, porrigi SSmo libellos supplices ut quaestio committatur S. Rotae iudicialiter cognoscenda vel ut causa iam apud iudices inferiores introducta, avocetur ad S. Rotam remittenda; itemque ut causa apud S. Rotam instaurata ab eadem revocetur ut remittatur pro definitione alicui S. Congregationi; quoties hoc contigerit vel aliquid aliud huiusmodi petatur quod potissimum respiciat iustitiae administrationem, agitur de gravi negotio expediendo.

Hae siquidem controversiae seu quaestiones non valent rite cognosci et definiri nisi auditis partibus quarum interest et praehabita matura deliberatione, prouti in Signatura observari solitum fuit, antequam commissiones a SSmo signarentur seu apposita rescripta ederentur aut simpliciter aut adhibitis opportunis clausulis. - Has facultates restituere Signaturae est eidem attribuere quod nativa constitutione competit; quod non ei abstulit Const. *Sapienti consilio* cum asseruerit utrique Signaturae *Gratiae et Iustitiae* novam ordinationem, dumtaxat, fuisse attributam. Hoc pacto Signatura Apostolica ad ampliorem dignitatem consurgit, ob arctiorem nexum quo cum Romano Pontifice coniungitur, cuius nomine et vice examinat, utrum expediat annuere precibus eorum qui petunt a Papa ut Ipse dignetur aliquid circà iustitiae administrationem rescribere et potissimum ut tribunali S. Rotae vel alicui S. Congregationi vel ipsi tribunali Signaturae certam quaestionem committere cognoscendam et definiendam, opportunis adiectis clausulis, prouti res postulat. Antiquitus haec negotia expediebantur potissimum in Signatura *Iustitiae* sed nonnulla etiam in Signatura *Gratiae*.

Cum supplices libelli eiusmodi quaestiones continentes, dirigerentur ad Papam et per manus Eius Auditoris ad Signaturam remitterentur, hinc factum est, uti testatur De Luca (in Disc. 30, Annot. n. 1, *Relatio Curiae Rom.*) qui fuit Auditor Innocentii XI, moderationem Signaturae pene esse commissam Auditori Papae qui veluti a Secretis erat Signaturae Gratiae. Quam arctam connexionem inter Signaturam et Papae Auditorem explicite firmavit Codex - *di procedura civile* - editus a Pio VII, *Motu Proprio diei 22 Nov. 1817;* ubi liber VI qui agit de Signatura veluti unico tribunali, inscribitur « *Del tribunale della Segnatura e dell'Uditore del Papa* ».

Nova vero ordinatio per Const. *Sapienti consilio* inducta nullimode vetare videtur, quominus apud Hoc S. T. iterum operam suam exhibeant duo Praelatorum collegia, quorum alterum a *Votantibus*, alterum a *Referendariis Signaturae* nuncupentur. Equidem quin disseramus an per novam ordinationem praefata Constitutio haec Collegia abolere intenderit, tamen magnopere expedit ea restitui et in exercitium revocari ut loco *Consultorum* quos can. 56 par. 2 induxit *Lex Propria*, suam operam exhibeant in Signatura pro antiquo stylo quatenus hic novae ordinationi aptari possit.

Modus autem quo in tractatione negotiorum hi Praelati pro nova H. S. Tribunalis ordinatione, partem habebunt, determinandus videtur in Regulis servandis in expeditione negotiorum apud H. S. Tribunal.

Mei muneris erat haec referre Sanctitati Vestrae ut decernere statuat quod in Domino magis expedire iudicaverit.

M. Card. LEGA,
Praefectus.

BENEDICTUS PP. XV

Attentis expositis libenter annuimus et concedimus ut Nostri Supremi Tribunalis Signaturae augeatur seu certius definiatur competentia, tum ratione recursuum in causis matrimonialibus, tum ex capite nullitatis et restitutionis in integrum, iuxta exposita; eidemque Signaturae in posterum ablegandos esse volumus et statuimus supplices libellos Nobis porrectos, respicientes quaestiones seu causas in Relatione expositas vel alias huiusmodi prouti Nobis in singulis casibus visum fuerit; eo consilio ut praevio eorumdem libellorum supplicum examine, auditis potissimum iis quorum interest, definiatur quaestio, AN ET QUOMODO EXPEDIAT PRECIBUS ANNUERE. - *Negotiis autem penes H. Sup. Tribunal agitatis et expediendis volumus et iubemus ut operam suam conferant duo insignia collegia, alterum a* VOTANTIBUS, *alterum a* REFERENDARIIS *Signaturae nuncupata; et ad hunc effectum, quatenus opus sit, haec iterum instituimus seu restituimus et in exercitium revocamus, servato in ratione interveniendi et procedendi penes H. S. Trib. modo in Regulis determinando; ita tamen ut hi Praelati sint loco Consultorum, quos induxit Const.* Sapienti consilio *Lex Propria, can. 36, § 2. - Collegium a* VOTANTIBUS *7 Praelatis constare volumus et iubemus; alterum a* REFERENDARIIS *innumeratum manere decernimus. Quo vero maior auctoritas et honor accedat Huic Nostro Supr. Trib., statuimus ut qui a Secretis Huius fuerit, Nostri quoque Auditoris munere fungatur. Et haec decernimus et firma et rata esse volumus, contrariis quibuscumque etiam speciali mentione dignis non obstantibus.*

Ex Aedibus Vaticanis, die 28ª iunii 1915.

BENEDICTUS PP. XV

S. CONGREGATIO CONSISTORIALIS

1

DECRETUM

DE ORDINARIA IURISDICTIONE IN OPPIDO POLLA ORDINANDA.

Ad finem imponendum difficultatibus et controversiis quae a saeculis indesinenter renovatae sunt ob mixtam duorum Ordinariorum iurisdictionem in eodem loco et civitate *Polla*, quaeque optima etiam intercedente ex utraque parte voluntate vix evitari possunt, Ssmus Dominus noster Benedictus PP. XV, auditis duobus Ordinariis, hoc est Episcopo Dianensi et Abbate Ssmae Trinitatis Cavensis, de consulto Emorum S. Congregationis Consistorialis Patrum, haec quae sequuntur certa scientia et apostolicae potestatis plenitudine statuit et decrevit:

1° Totum Pollae oppidum cum suo territorio usque ad flumen *Tanagro* cum omnibus fidelibus ibidem commorantibus et ipsa paroeciali ecclesia Ssmae Trinitatis in posterum subiici iurisdictioni unius Episcopi Dianensis, sublata Abbati Cavensi qualibet sive in loca sive in personas ordinaria iurisdictione.

2° A flumine Tanagro usque ad paroeciam S. Petri extra Pollam, et totum territorium huius paroeciae, nec non ecclesiam S. Mariae Lauretanae cum suo vico, vulgo *contrada*, in posterum subesse debere uni iurisdictioni Abbatis Cavensis, sublata pariter ibidem qualibet sive in personas sive in loca ordinaria iurisdictione Episcopi Dianensis.

Ad haec autem exsequenda Beatissimus Pater deputare dignatus est R. P. D. Nicolaum Piccirilli, archiepiscopum Compsanum, eidem tribuens necessarias et opportunas facultates etiam subdelegandi ad effectum de quo agitur quemlibet ecclesiastica dignitate ornatum, atque definitive pronuntiandi super quavis difficultate vel oppositione in exsecutionis actu oritura, facto praeterea ei onere intra tres menses mittendi ad hanc S. C. Consistorialem authenticum exemplar decreti, quo haec exsecutioni demandata fuere.

Hac demum super re Ssmus Dominus hoc edi iussit consistoriale decretum, perinde valiturum ac si apostolicae sub plumbo litterae expe-

ditae forent, contrariis non obstantibus quibusvis speciali quoque mentione vel derogatione dignis.

Datum Romae, ex Secretaria S. Congr. Consistorialis, die 12 decembris 1914.

✠ C. Card. De Lai, Ep. Sabinen., *Secretarius.*

L. ✠ S.

† Thomas Boggiani, Archiep. Edessen., *Adsessor.*

II

DUBIUM

DE COMPETENTIA CIRCA FACULTATEM CONCEDENDI RELIGIOSIS PAROECIAS SAECULARES.

Proposito dubio: « utrum facultas concedendi Religiosis paroecias saeculares spectet ad S. C. Concilii, vel potius ad S. C. de Religiosis »,

Emi Patres huius S. C. Consistorialis, re mature perpensa et praehabito Consultoris voto, in generalibus comitiis diei 28 iunii 1915 respondendum censuerunt: « spectare ad S. C. Concilii, firma tamen obligatione pro Ordinibus et Congregationibus religiosis obtinendi a S. C. de Religiosis necessariam facultatem vel dispensationem, si ipsorum constitutiones et regulae eis prohibeant paroecias retinere et regere ».

In audientia autem infrascripto Cardinali Secretario concessa die 2 iulii 1915, SSmus D. N. resolutionem ratam habuit et confirmavit.

Romae, die 5 iulii 1915

✠ C. Card. De Lai, Ep. Sabinen., *Secretarius.*

L. ✠ S.

† Thomas Boggiani, Archiep. Edessen., *Adsessor.*

III

PROVISIO ECCLESIARUM

Successivis sacrae Congregationis Consistorialis decretis Ssmus D. N. Benedictus PP. XV has quae sequuntur ecclesias de proprio pastore providit, scilicet:

1 iunii 1915. — Titulari ecclesiae episcopali Tacapitanae praefecit R. P. D. Robertum Brindle, hactenus episcopum Nottinghamensem.

14 iunii 1915. — Titulari ecclesiae episcopali Larensi R. P. D. Ioachim Antonium d'Almeida, episcopum Natalensem.

— Titulari episcopali ecclesiae Carystiensi R. D. Gastonem Laperrine d'Hautpoul, presbyterum Elnensem et protonotarium apostolicum ad instar.

— Titulari episcopali ecclesiae Claudiopolitanae R. D. Xistum Sosa, parochum de Altagracia in dioecesi de Calabozo ac doctorem in S. Theologia, administratorem apostolicum de Guaiana.

16 iunii. — Titulari episcopali ecclesiae Etaloniensi R. P. D. Carolum Warren Currier, episcopum Matanzensem.

17 iunii. — Cathedrali ecclesiae Elpasensi, nuper erectae, R. P. Antonium Schuler, S. I., parochum ecclesiae S. Cordis in urbe Denver (Colorado).

25 iunii. — Cathedrali ecclesiae Barrensi R. P. D. Augustum Alvaro de Silva, hactenus episcopum Florestensem.

26 iunii. — Cathedrali ecclesiae Florestensi R. D. Iosephum Lopes de Oliveira, parochum de Boâ Vista in loco vulgo Recife, archidioecesis Olindensis, et protonotarium apostolicum ad instar.

30 iunii. — Metropolitanis ecclesiis Gnesnensi et Posnaniensi R. D. Edmundum Dalbor, canonicum metropolitanae ecclesiae Posnaniensis.

— Titulari ecclesiae episcopali Themisoniensi R. D. Paulum Jedzink, canonicum metropolitanae ecclesiae Posnaniensis, quem constituit Auxiliarem R. P. D. Edmundi Dalbor, archiepiscopi Gnesnensis et Posnaniensis pro archidioecesi Posnaniensi.

1 iulii. — Titulari ecclesiae episcopali Polystiliensi R. D. Antonium Mönch, doctorem in S. Theologia, quem constituit Auxiliarem R. P. D. Michaëlis Felicis Korum, episcopi Trevirensis.

5 iulii. — Cathedrali ecclesiae Albanensi in America transtulit R. P. D. Thomam Cusack, hactenus episcopum titularis ecclesiae Themiscyraeae et auxiliarem archiepiscopi Neo-Eboracensis.

— Cathedrali ecclesiae Sinus Viridis R. P. D. Paulum Rhode, episcopum titularis ecclesiae Barcaeae et auxiliarem archiepiscopi Chicagiensis.

— Titulari ecclesiae episcopali Tipasitanae provinciae Numidiae praefecit R. D. Michaëlem Gallagher, vicarium generalem episcopi Grandormensis, quem constituit Coadiutorem cum iure futurae successionis R. P. D. Henrici Richter, episcopi Grandormensis.

10 iulii. — Titulari episcopali ecclesiae Phaselitensi R. P. D. Iosephum Candidum Piñol et Batres, hactenus episcopum Granadensem.

12 iulii 1915. — Cathedrali ecclesiae Granadensi R. P. D. Canutum Reyes y Balladares, decanum capituli cathedralis Leonensis in America Centrali.

S. CONGREGATIO DE DISCIPLINA SACRAMENTORUM

FACULTAS ADSERVANDI SS. EUCHARISTIAM IN STATIVIS CASTRORUM VALETUDINARIIS AC IN BELLICIS NAVIBUS.

Sacra Congregatio de disciplina Sacramentorum, Illmi ac Rmi Ordinarii Castrensis in Italia precibus benigne annuens, vigore facultatum a Ssmo D. N. Benedicto Papa XV tributarum, eidem committit ut durante praesenti bello, pro suo arbitrio et conscientia veniam faciat qua, tum in stativis castrorum valetudinariis, tum in bellicis navibus ubi pro classiariis administer a sacris adest, Ss. Eucharistiae Sacramentum adservari possit, dummodo altare, in quo ciborium collocabitur, sit decenter instructum et supellectilibus sufficienter praeditum; ibidem sacrosanctum Missae sacrificium semel saltem in hebdomada celebretur, eiusdem ciborii clavis caute custodiatur; lampas ante Ss. Sacramentum collucescat; sacrae Species frequenter iuxta rubricas renoventur, aliisque servatis cautelis ipsi Ordinario Castrensi benevisis pro diversitate circumstantiarum et locorum, ad tutamen et decorem Ss. Eucharistiae. Contrariis quibuscumque minime ostantibus.

Datum Romae, ex aedibus eiusdem Sacrae Congregationis, die 22 iunii 1915.

PH. CARD. GIUSTINI, *Praefectus.*

L. ✠ S.

† Aloisius Capotosti, Ep. Therm., *Secretarius.*

S. CONGREGATIO DE PROPAGANDA FIDE

I

DECRETUM

DE LIMITIBUS INTER VICARIATUS APOSTOLICOS TON-KIN MERIDIONALIS ET TON-KIN MARITIMI IN MONTANA REGIONE CHAU-LAO

Per borealem limitem provinciae civilis Nghê An, et per australem provinciae Thanh Hoa usque modo inter se divisi extiterunt finitimi Vicariatus Apostolici Ton-kin meridionalis et Ton-kin maritimi: at cum nuper compertum fuerit fines provinciarum quae recensitae sunt tam frequentibus mutationibus fuisse obnoxios in montana praesertim regione Châu-Lào nuncupata, ut expediat stabiliorem limitem inter utramque statuere Missionem, de re egerunt EEmi ac RRmi Patres Sacrae huius Congregationis in generali conventu qui die 17 superioris mensis habitus est. Porro perpensis omnibus et in primis Ordinariorum sententia qui memoratis Vicariatibus praesunt, iidem EEmi Patres ad omnem praecavendam ambiguitatem, limitem inter Vicariatus Apostolicos Ton-kin meridionalis et Ton-kin maritimi in montana regione Châu-Lào appellata, desumendum esse censuerunt ex linea divisionis aquarum.

Quam Emorum Patrum sententiam Sanctissimo Dño Nostro Benedicto Pp. XV a R. P. D. Sacrae huius Congregationis Secretario relatam in audientia diei 14 vertentis iunii, Sanctitas Sua in omnibus adprobare ratamque habere dignata est, et praesens in re Decretum edi iussit.

Datum Romae, ex aedibus Sacrae huius Congregationis de Prop. Fide, die 21 iunii 1915.

Fr. H. M. Card. Gotti, *Praefectus.*

L. ✠ S.

C. Laurenti, *Secretarius.*

II

DECRETUM

CONFIRMATUR ELECTIO ABBATIS NOVAE NURSIAE IN AUSTRALIA

Die 5 octobris elapsi anni 1914 piissime obiit in Domino R. P. D. Fulgentius Torres O. S. B., Abbas nullius Novae Nursiae, Vicariatus Apostolici Kimberliensis administrator, et episcopus titularis Dorylensis. Iuxta Ordinis Constitutiones Monaci dictae Abbatiae nullius ad electionem novi Abbatis, annuente hac S. Congregatione a christiano nomine propagando, devenerunt; et omnibus rite peractis, electus evasit R. P. D. Anselmus Catalán, Abbas Visitator Hispanicae Provinciae O. S. B. Cum autem huius viri peculiares dotes collata ipsi dignitate dignum ostendant, eumque R. P. D. Abbas Generalis Congregationis Cassinensis P. O. huic S. C. datis litteris amplis verbis commendaverit, de eiusdem electione in audientia diei 28 labentis iunii Ssmo D. N. Benedicto Prov. Div. Pp. XV ab infrascripto Secretario relatum est. Sanctitas itaque Sua, adiunctis omnibus in casu perpensis, supradictam electionem benigne confirmare dignata est, atque R. P. D. Anselmum Catalán Abbatem nullius Novae Nursiae renunciavit cum omnibus iuribus ac facultatibus ad dictae Abbatiae, atque populi intra eiusdem territorii limites existentis spirituale regimen necessariis et opportunis: praesensque super re Decretum edi iussit.

Datum Romae, ex aedibus S. Congr. de Propaganda fide, die 30 iunii, anno Domini 1915.

Fr. H. M. Card. Gotti, *Praefectus.*

L. ✠ S.

C. Laurenti, *Secretarius.*

III

NOMINATIONES

Brevi Apostolico nominatus est:

18 iunii 1915. — *Archiepiscopus tit. ecclesiae Achridanae et coadiutor cum futura successione archiepiscopi Verapolitani,* R. P. D. Angelus Maria a S. Teresia, in saeculo Angelus Perez, e Carmelitis Discalceatis.

Decreto S. Congregationis de Propaganda Fide nominatus est:

30 iunii 1915. — *Administrator Apostolicus Missionis Drisdale River in Kimberly* (*Australia*), R. P. D. Anselmus Catalán O. S. B., Abbas Novae Nursiae.

SACRA ROMANA ROTA

I

VICENTINA

EXEMPTIONIS ET FUNERUM

Benedicto PP. XV feliciter regnante, Pontificatus Dominationis Suae anno primo, die vero 9 martii 1915, RR. PP. infrascripti DD. Aloisius Sincero, Ponens, *Ioseph Mori et Fridericus Cattani, Auditores de turno, in causa* Vicentina - Exemptionis et funerum, *inter Rev. D. sac.* Ioannem Perrin, *parochum S. Marci in civitate Vicentina, actorem appellantem, repraesentatum per legitimum procuratorem Vincentium Sacconi, et RR. PP.* Minores, Capellanos Hospitalis S. Bartholomaei *eiusdem civitatis, conventos appellatos, repraesentatos per legitimum procuratorem Angelum d'Alessandri, hanc tulerunt definitivam sententiam.*

1. In causa inter parochum S. Marci civitatis Vicentinae, sac. Ioannem Perrin, et PP. rectores capellanos hospitalis S. Bartholomaei eiusdem civitatis super iure exemptionis et funerum hospitalis, parochus S. Marci, actor, appellationem interposuit apud hunc sacrum Ordinem contra sententiam a tribunali curiae Vicentinae die 11 augusti 1911 latam, cuius pars dispositiva haec est, quod « l'ospedale civile di Vicenza « è esente da ogni giurisdizione del M. R. Parroco di S. Marco, e che i « MM. RR. Cappellani hanno il diritto di funerare per tutti i defunti « nell'interno dell'ospedale. Il M. R. D. Giovanni Perrin, parroco di « S. Marco, è condannato alle spese ».

2. Causa igitur Nobis definienda venit sub propositis et concordatis dubiis:

I. *An hospitali S. Bartholomaei in civitate Vicentina competat totalis exemptio a quacumque paroeciali iurisdictione, in casu.*

II. *Utrum parocho S. Marci, an potius capellanis hospitalis competat ius sepeliendi et funerandi quoad fideles in eodem hospitali decedentes, in casu.*

III. *Utrum sententia primae instantiae quoad expensas sit confirmanda, an potius infirmanda, in casu.*

3. *Factum quod spectat.* - Anno 1723 hospitale s. Antonii et alia minora quae Vicentiae exstabant, in unum hospitale, in territorio paroeciae S. Marci situm, quod vocatum est hospitale S. Bartholomaei, vel « Ospedale grande degli infermi e poveri », coniuncta fuerunt. Huic assignata fuit ecclesia S. Bartholomaei, quae, cum Regularibus pertinuisset, coemeterium adnexum habebat.

Ibi primum patres Capulati, seu Capuccini, capellanorum munus exercuerunt: iis PP. MM. Observantes, istis sacerdotes e clero saeculari, his vero hodierni Fratres Minores in capellanorum munere suffecti sunt.

Cum anno 1786 parochus S. Marci, sac. Antonius Bonvicini, querelas movisset contra ius exemptionis et funerum hospitalis S. Bartholomaei, seu capellanorum eiusdem hospitalis, die 13 februarii 1786 inita est concordia seu conventio inter parochum S. Marci, et hospitalis rectores, quae ita se habet:

« Perchè in avvenire, e per sempre debbano essere riconosciuti « quegli indipendenti diritti, che al pio ospitale degli infermi e poveri « di questa città competono e furono in passato senza opposizione « esercitati nell'interno dell'ospitale medesimo, rapporto allo spirituale, « e nella Chiesa dell'ospitale stesso, e che nel tempo stesso appariscano « i diritti parrocchiali, che relativamente all'ospitale medesimo possono « nei veri casi competere al rev. parroco di S. Marco, nella cui parroc- « chia è l'ospitale stesso situato; resta tra i presidenti dell'Oñda Banca « di detto pio ospitale a tal oggetto destinati con la parte del dì « 9 aprile 1785 ed il rev. sig. don Carlo Antonio Bonvicini, attuale par- « roco di S. Marco di questa città convenuto, e come nei seguenti « capitoli:

« I. Riconosce esso rev. parroco la totale indipendenza dell'ospitale « medesimo, rapporto all'interno, dalla spirituale sua giurisdizione; così « che tutti gli infermi, i priori, gli astanti, i serventi e le vecchie, biso- « gnosi nell'interno di spirituali soccorsi, abbiano a ricorrere agli attuali « cappellani destinati alle cure spirituali dell'ospitale, perchè vengano « ad essi somministrati tutti gli occorrenti sacramenti senza la minima « ingerenza del parroco; spettando ai cappellani stessi la totale cura « spirituale nell'interno con la dipendenza della Banca: e perciò non « dovrà mai il parroco entrare, nè ingerirsi nell'interno di detto ospi- « tale per niun motivo o causa.

« II. Riconosce ugualmente il parroco il diritto che compete ad esso « ospitale di celebrare nella sua chiesa, senza bisogno di alcuna licenza « e senza poter essere dalla parrocchiale giurisdizione impedito, le

« seguenti solite sacre funzioni; oltre le quotidiane celebrazioni delle « Messe in detta chiesa ed infermerie, ed oltre la custodia in essa « chiesa del SSmo Sacramento; cioè: 1) Messe solenni, ed anniversari « solenni dei morti con indulgenze, e con soliti suffragi per i defunti « devoti ascritti. 2) Esposizione nella chiesa della reliquia di S. Antonio « abate e di S. Bartolomeo, e benedizione con le stesse al popolo. « 3) Cantare ogni sabato sera le litanie in chiesa con il concorso del « popolo. 4) Benedire le candele nella festa della Purificazione avanti « la Messa nelle infermerie e in chiesa. 5) Fare il santo Sepolcro in « chiesa nella settimana santa. 6) Celebrare la santa Messa il giovedì « santo in detta chiesa e il sabato santo, e di portare processionalmente « in chiesa il SSmo Sacramento nel Sepolcro. 7) La continuazione delle « *Via Crucis*.

« III. Essendo però l'ospitale situato nella parrocchia di S. Marco, « dovranno i priori, gli astanti e li serventi in stato di salute ricevere « la Pasqua nella chiesa di S. Marco: e desiderando di riceverla altrove « dovranno chiederne al parroco la licenza: fermo il convenuto dal primo « capitolo.

« IV. Passando al diritto di tumulazione, ed ai funerali, riconosce il « parroco l'indipendente diritto nell'ospitale di far tumulare, con l'assi- « stenza dei suoi cappellani, tutti i defunti nell'interno che si seppelli- « scono o nel cimitero dell'ospitale, o nella chiesa dell'ospitale; e così « il diritto di appropriarsi li funerali, che nell'uno o nell'altro caso venis- « sero dai congiunti, o attinenti dal defunto presentati.

« V. Che se poi qualche ammalato disponesse di essere sepolto in « qualche cemeterio, o in qualche chiesa fuori dell'ospitale, sarà il di « lui cadavere dai cappellani dell'ospitale insigniti di stola consegnato « sulla porta dell'ospitale al parroco di S. Marco, che da quel momento « avrà sul cadavere stesso tutti i funerari diritti.

« VI. Nei casi poi di tumulazione di quei defunti che avessero i loro « sepolcri nella chiesa dell'ospitale, il parroco in tal unico caso potrà « entrare nella chiesa medesima insignito di stola, ed esercitarvi le fune- « rarie competenti funzioni; e li funerali tutti saranno di ragione di esso « parroco, ed essendo invitati all'obito li cappellani dell'ospitale, inter- « veniranno come semplici sacerdoti, ma non potrà il parroco entrar « nella chiesa medesima insignito di stola in nessun altro incontro: « dovendo anzi chiedere espressa licenza agli attuali presidenti della « Banca per la processione del *Corpus Domini*, per quella di S. Marco, e « per quella delle Rogazioni.

« E tutti li suddetti capitoli furono estesi di reciproco consenso dalla

« sottoscritta parte fra loro stessi e successori, da essere rassegnati al « Sovrano per la di loro approvazione ed inviolabile esecuzione ».

Approbatio autem et exsecutio habitae sunt die 16 martii 1786 et die 11 octobris 1788.

Parochus igitur S. Marci, Carolus Antonius Bonvicini, aperte recognovit tum eo tempore, tum in tempus vetustum, exemptionem totalem hospitalis S. Bartholomaei a paroeciali iurisdictione parochi S. Marci, praecipue vero ius funerandi et sepeliendi quoad fideles in eodem hospitali decedentes.

Haec iura exemptionis et funerandi ac tumulandi semper exercuerunt capellani hospitalis S. Bartholomaei, nemine contradicente: at brevi abhinc tempore parochus S. Marci, Pegoraro, et praesertim eius successor, sac. Ioannes Perrin, ea infitiati sunt et oppugnarunt.

4. *Ius quod attinet.* - Exemptio in genere est ius, quo persona aliqua, sive physica sive moralis ceu collegium, aut locus aliquis subtrahitur ab ordinaria iurisdictione et potestate, qua vi iuris communis contineri deberet. Est igitur *ius* quoddam *singulare:* Devoti, *Inst. can.*, Proleg. III, XXXVI; seu magis proprie *privilegium*: Aichner, *Ius eccles.*, § 211, 1; Oietti, *Synopsis,* v. *Exemptio.*

5. Hospitalis exemptio a cura spirituali seu a iurisdictione paroeciali, in eo consistit quod qui in hospitali deputati sunt ad ministranda sacramenta infirmis, habeantur loco parochi, ipsumque hospitale intra suum ambitum dicatur habere territorium separatum, atque quoad ibi viventes constituere quandam speciem parochiae diversae ac stantis de per se: De Luca, *de parochis,* disc. XXI, n. 3. Quamvis vero hospitale exemptum sapere videatur quamdam speciem parochiae quoad infirmos ibi viventes ac morientes, quorum parochus dicitur ille sacerdos vel capellanus, qui pro eiusdem hospitalis servitio est deputatus, attamen dicitur quoddam ius parochiale improprium, et cum quadam iurisdictione in personas sive territoria, iuxta illam speciem iurisdictionis in personas absque territorio, seu verius iuxta illam impropriam territorii separationem, quae ad hunc effectum consideratur in monasteriis et conventibus Regularium: De Luca, *ib.*, n. 15.

Exemptio hospitalis igitur inter privilegia proprie dicta adnumerari debet. Aichner, l. c.; Santi, *Prael. iur. can.*, lib. V, tit. XXXIII, 2.

Hospitalis exemptio duplici ratione intelligi potest, scilicet quoad administrationem temporalem et quoad curam spiritualem; hinc duplex attenditur exemptio, ab Ordinarii nempe iurisdictione, vel a cura spirituali parochi in cuius territorio situm est hospitale: A. Mortazo, *de causis piis,* lib. IV, cap. XI, n. 39-45. Exemptio vero a iurisdi-

ctione Ordinarii respicit tantum temporalem administrationem, ut infra dicemus.

6. At quemadmodum iure communi omnia loca religiosa subsunt iurisdictioni ordinarii in cuius dioecesi sunt sita, ita communi quoque iure subsunt curae spirituali parochi in cuius territorio sunt, salvis iuribus, ut infra dicemus, parochi domicilii vel quasi domicilii, nisi aliter ferat statutum dioecesanum vel consuetudo loci, in infirmos ibi degentes, quoad sacramenta parochialia et funera; hinc regula quod, quemadmodum episcopus habet intentionem fundatam in iure super subiectione, quoad iurisdictionem, hospitalium et omnium locorum religiosorum intra fines suae dioecesis: c. *Si quis episcoporum*, 16, q. 5. c. *de Xenodochiis*, 3, *de Relig. dom.*, nisi exempta fuerint in fundatione, ac in eius limine, praescriptione aut privilegio apostolico: Clement. *quia contigit, de Relig. dom.*, ubi Glossa verb. *de iure;* ita parochus, salvis iuribus quae supra enumeravimus, in iure habet fundatam intentionem super subiectione, quoad curam spiritualem, hospitalium intra fines sui territorii, nisi exempta fuerint privilegio aut praescriptione: De Luca, cit., disc. XXXVIII, n. 2, et disc. XLI, n. 6, etc. Cuius regulae, seu praescriptionis iuris effectus est, ut onus probandi exemptionem hospitalis a cura spirituali seu a iurisdictione parochi intra cuius territorium situm est, transferatur in Capellanos.

7. Fontes igitur, ex quibus fluere potest exemptio hospitalis a iurisdictione parochiali, sunt privilegium et praescriptio. Qua in re Nobis nunc non est immorandum in quaestione num exemptio vi fundationis, titulo et re, distinguatur a privilegio, nec in alia quaestione an exemptio vi praescriptionis ultimo reducatur et ipsa ad privilegium: Aichner, l. c., n. 1-3. Istae enim quaestiones, casum nostrum quod attinet, magis theoricae quam practicae sunt.

8. Privilegium quod spectat, disputatur utrum ad inducendam exemptionem hospitalis a iurisdictione parochiali requiratur privilegium apostolicum, ceu tenere videtur De Luca, cit., disc. XLI, n. 6, an vero sufficiat privilegium episcopale, aliis concurrentibus canonicis causis et conditionibus, ut verius censet Gennari, *Quistioni canoniche*, num. 337, p. 407, allegans decreta S. C. Conc., 20 maii 1882, 4 martii 1880, 12 aprilis 1881. Quae quaestio, rursus ad rem nostram quod spectat, magis theorica est, ut infra patebit.

9. Quoad praescriptionem vero notandum in primis est, in re nostra non sufficere quamcumque consuetudinem; cum enim laedat iura tertii planum est in ea requiri etiam conditiones praescriptionis, quoad possessionem, et quoad titulum praesertim et tempus ad praescribendum

requisitum ad normam cap. 1, *de Praescriptionibus*, in VI. Requiritur igitur et sufficit praescriptio vel quadragenaria cum titulo, vel centenaria aut immemorabilis sine titulo. S. R. Rota, *Mediolanen. - Iuris funerandi*, coram reverendissimo Decano Sebastianelli, 20 maii 1914.

Speciatim vero ad probandam consuetudinem immemorabilem vel centenariam requiritur ut testes conformiter deponant sese saltem per 40 annos consuetudinem illam observatam vidisse, atque a maioribus suis audivisse semper fuisse observatam, quin ipsi testes aut maiores viderint aut audiverint aliquid factum fuisse in contrarium. Wernz, *Ius decr.*, vol. I, n. 192; Santi, cit., Lib. II, tit. XXVI, n. 45, etc.

10. Cum autem in praesenti controversia inter parochum S. Marci et capellanos hospitalis quaeratur in primis, ut patet ex primo dubio, an constet de totali exemptione hospitalis a quacumque paroeciali iurisdictione, animadvertendum est totalem exemptionem in casu non posse intelligi de exemptione totali *absolute*, sed tantum *relative;* relative scilicet ad naturam hospitalis et ad rationem propter quam exemptio hospitalibus tribuitur, ob magnam confusionem alias resultantem circa sacramentorum administrationem, quam frequentius ex improvviso, et quacumque hora, etiam de nocte facere oportet, si pro singulis infirmis diversarum parochiarum, etiam distantium, convocare oporteret proprios parochos, quod esset impracticabile: De Luca, cit., disc. XXIII, n. 11 Dicta igitur exemptio admittenda venit quoad ea, quae infirmis viventibus vel morientibus in hospitali congrua sunt et in quibus militat dicta ratio confusionis et impracticabilitatis, circa scilicet sacramenta Poenitentiae, Eucharistiae seu Viatici, ac Extremae Unctionis, nec non tumulationem, seu funus illorum, qui in hospitali morientes nullam eligant sepulturam: De Luca, ib., disc. XXIII, n. 18, et disc. XLI, n. 6; non autem circa administrationem illorum sacramentorum, quae de regulari natura, sive pro frequentiori contingentia in hospitalibus administrari non solent, nempe Baptismatis, et eo minus Matrimonii, cum ad hunc effectum maior etiam iurisdictio seu iuris parochialis formalitas requisita videatur: De Luca, ib., disc. XXIII, n. 18, disc. XXXVIII, n. 9-12, et disc. XLI, n. 3. Haec quidem in genere: in specie autem si exemptio fluat ex privilegio proprie dicto, ad privilegii tenorem standum est quoad effectus ad quos exemptio extenditur, cf. Santi cit., lib. V, tit. XXXIII, n. 2; si vero fluat ex praescriptione, valet regula: « tantum praescriptum, quantum possessum », consuetudo enim non extenditur de casu ad casum: De Luca, ib., disc. XXXVIII, n. 19-20.

11. Eadem porro iuris principia, quae quoad exemptionem hospitalis, scilicet quod non fluat nisi ex privilegio aut ex praescriptione,

valent quoque quoad ius funerandi et tumulandi competens capellanis hospitalis: S. R. Rota, *Mediolanen. - Juris funerandi*, cit.

12. Nunc autem, ut ea iuris principia quae modo exposuimus applicemus ad casum nostrum, Capellani hospitalis S. Bartholomaei exemptionem cum primis probare contendunt pluribus ex titulis, et praesertim, 1) ex hospitalium natura iuridica et nosocomii Vicentini iuridica conditione; 2) ex canonica erectione eiusdem; 3) ex protectione immediata regis vel principis, qua hospitalis S. Bartholomaei gaudebat; 4) ex translatione iuris exemptionis ex antiquo hospitali S. Antonii in novum; 5) ex constitutionibus, seu statutis hospitalis a senatu veneto approbatis anno 1773, et praesertim ex conventione Banca-Bonvicini anni 1786, quam supra retulimus.

Verum primum argumentum quod spectat, natura seu conditio iuridica tum hospitalium magnarum urbium in genere, tum hospitalis Vicentini in specie, rationem quidem suppeditat, cur congruenter, seu rationaliter exemptionem acquirere potuerit privilegio vel praescriptione: De Luca, cit., disc. XXIII, n. 12; non autem exemptionem ipsam tribuit; ratio legis enim non est lex.

Item erectio canonica seu ecclesiastica hospitalis, hospitale ipsum quidem efficit verum ac proprium locum religiosum: Reiffenstuel, III, XXXVI, n. 1-3; ideoque est primum ex praesuppositis requisitis, ut hospitale exemptione gaudere possit: at exemptionem ipsam, ut evidens omnino est, secum necessario non fert.

Protectio autem immediata regis vel principis, qua hospitale S. Bartholomaei gaudebat, ad summum ei tribuebat quidem ex dispositione sacrorum canonum et praesertim Conc. Trid., sess. 22, *de reform.*, cap. 8, exemptionem a iurisdictione episcopi quoad *temporalem administrationem* - de qua nunc ex necessitate inducta ex adversis civilibus legibus ne loquendum quidem Nobis est - non vero ipsum donavit aut donare potuit exemptione a iurisdictione episcopi *quoad divinum cultum*, praesertim cum hospitale S. Bartholomaei ob eius canonicam erectionem fuerit et sit ecclesiasticum: A. Mortazo, cit. ib., n. 45, aut exemptione *a paroeciali cura animarum.*

Quod vero attinet ad exemptionem translatam ex antiquo hospitali in novum, ut cetera praetermittamus, notandum est documentum, in quo exemptio antiqui hospitalis affirmatur, non gaudere ea authenticitate et iis conditionibus, quae ad plenam iuridicam probationem requiruntur.

Item quoad conventionem Banca-Bonvicini, ea habet quidem vim declarationis, seu recognitionis exemptionis hospitalis, et ad summum

probat exemptionem hospitalis eo tempore, seu anno 1786. At cum et parochus S. Marci et capellani recursum hinc inde fecerint ad immemorabilem consuetudinem nunc vigentem, ad eam praecipue nunc attendendum est; fieri enim potuit ut hospitale S. Bartholomaei propriam exemptionem, quam forte habebat, amiserit per immemorabilem praescriptionem contrariam.

Idem dicendum est de constitutionibus seu statutis hospitalis sancti Bartholomaei et de ceteris argumentis quae primo patronus capellanorum sedulo congessit. Sunt enim quidem indicia praesumptionis facti seu hominis in favorem exemptionis; verum cum parochus pro se habeat intentionem fundatam in iure, seu iuris praesumptionem, ad contrarium demonstrandum, non sufficiunt indicia et facti seu hominis praesumptiones utcumque cumulata, sed opus est manifesta, concludenti fortiore probatione contraria: Rota, Recent. dec. 117, n. 3; 290, n. 1; 469, n. 2, part. 2, dec. 45, n. 7. part. 4, tom. I. Quam plenam exemptionis probationem non suppeditant, ut supra dictum est, nisi privilegium, aut praescriptio.

13. Quoad primum caput, capellani hospitalis Nos non docuerunt privilegium neque apostolicum, neque episcopale; privilegium enim, a quo exemptio hospitalis S. Bartholomaei a paroeciali iurisdictione profluere potuisset, est privilegium proprie dictum, seu ex speciali rescripto principis: Santi cit., Lib. V, Tit. XXXIII, num. 2; Aichner cit., § 211, num. 1-3.

14. At ex immemorabili praescriptione capellani revera consequuti sunt et obtinuerunt hanc contrariam, certam et plenam probationem super exemptione hospitalis S. Bartholomaei a quacumque paroeciali iurisdictione, quoad administrationem sacramentorum Poenitentiae, Eucharistiae, Extremae Unctionis, et praesertim sacramentorum parochialium Viatici et Extremae Unctionis, cum illud Poenitentiae sit voluntarium, quoad funera fidelium in hospitali decedentium, necnon quoad benedictionem dandam in Sabbato Sancto, et similes functiones.

Et in primis Patres capellanos absque licentia, dependentia aut interventu parochi S. Marci semper ab immemorabili administrasse in hospitali S. Bartholomaei sacramenta infirmis conferri solita, seu Poenitentiam et praesertim Eucharistiam seu Viaticum et Extremam Unctionem, nunquam vero parochum S. Marci, eoque minus auctoritate propria, seu ut parochum proprium administrasse haec sacramenta infirmis intra hospitale, testantur testes inducti a capellanis: Staffiero Ioannes, ad 1; Bile Aloisia, ad 1; Pater Eusebius Perathoner qui fuit capellanus hospitalis ab anno 1898 ad annum 1906, quique interrogatus ad 1: « Se consta

« al teste, e in che modo, che il parroco di S. Marco abbia esercitato « nell'ospedale diritti, funzioni strettamente parrocchiali come amministrazione di sacramenti, benedizione del pio istituto e simili », respondit: « Sono stato all'ospedale come cappellano del 1898 al 1906, ed in « questo tempo mi consta che il parroco non ha mai esercitato giurisdizione parrocchiale, come parla l'articolo, perchè non ho mai visto « il parroco di S. Marco a venire all'ospedale, per esercitarvi funzioni « strettamente parrocchiali. Che se qualche volta il parroco di S. Marco « veniva all'ospedale, veniva per confessare qualche suo parrocchiano, « sempre *de licentia* dei cappellani dell'ospedale, e se qualche volta « occorreva che il parroco, od i cappellani di S. Marco, dovesse portare « il Viatico a qualche suo parrocchiano fuori dell'ospedale, levava il « Viatico dalla chiesa dell'ospedale, *domandandone prima sempre licenza « ai cappellani* »; et ad 2. interrogatus: « Se consti al teste, e in che « modo, che i padri cappellani siano stati autorizzati dal parroco ad « esercitare la cura d'anime nell'ospedale » respondit: « Mai avuta « questa autorizzazione. Noi avevamo l'autorizzazione della curia, noi « non siamo mai ricorsi al parroco nell'esercizio delle nostre funzioni « all'ospedale, ma sempre alla curia vescovile, da cui intendevamo dipendesse solamente ». Trentin Moyses, ad 1: « Sono stato servo dei cappellani dell'ospedale dal 1894 a tutto il 1907 e non ho mai visto il « parroco entrare all'ospedale ad amministrare sacramenti, dare la benedizione, ecc. »; et ad 2: « Mai col permesso del parroco, e mi consta « perchè durante il tempo del mio servizio ho sentito i cappellani stessi « che dicevano: " Noi siamo come i parroci qua dentro „ ». Spangher Aloisia, ad 1: « Sono stata a servizio del defunto P. Mercante, cappellano dell'ospedale dalla fine dell'anno 1893, alla metà del 1895, ed in « questo tempo non ho mai visto venire il parroco di S. Marco a funzionare o amministrare i sacramenti ». P. Ludovicus Corsetti, qui sex annos fuit capellanus hospitalis, et deponit de scientia propria: « Dall'anno 1896, in cui andai cappellano, e dal 1858 o 59 in cui come chierico andava all'ospedale ad assistere alle funzioni e funerali », et quoad tempus anteactum de scientia accepta a P. Mercante, P. Cipriano, P. Benigno et ab aliis, qui fuerunt capellani hospitalis, quique ad 13, interrogatus: « Sa il teste se i parroci di S. Marco all'occorrenza entro l'ospedale stesso abbiano: 1) amministrato il Viatico; 2) amministrato la « Estrema Unzione od Olio santo; 3) assistito e benedetto matrimoni; « 4) data la benedizione del pio istituto nel Sabato Santo », respondit: « A me non consta che il parroco sia mai entrato; qualche volta veniva « chiamato da qualche penitente, non come parroco, ma come qualunque

« altro confessore; mai amministrò l'olio santo, che sappia io », coll. ad 1-5, et ad 14-17; Ernestus Rizzetti, ab anno 1887 aedituus ecclesiae hospitalis, ad 1-5 et ad 13-17; sac. Petrus Verlato, ad 1-5 et ad 13-17; Hieronymus Lovato, ad 1-5 et ad 13-17; soror Maria Marangoni ab anno 1869 hospitali addicta, ad 1-5 et ad 13-17; soror Melania Priaro, ad 1-5 et ad 13-17; praesul Nazarius Zorzi ad 1-5 et ad 13-17; Zigliotto Ioseph ad 1, 3, 4 et ad 13-17, pater Gaudentius Pigato, qui anno 1867 hospitale S. Bartholomaei inivit, ad 1-5 et ad 13-67; necnon testes ipsi inducti a parocho, ut Marzemin Antonius, qui fassus est: « Il Parroco .... « non aveva nell'interno dell'ospedale l'esercizio di culto, come amministrazione dei sacramenti, Confessione, Comunione, Olio santo, funzioni « della settimana santa, ecc., le quali venivano esercitate dai Padri »; sac. Bartolus Finetto ad 1, 3, 4 et ad 13-17; sac. Angelus Badile ad 1-5 et ad 13-17; Iacobus Rizzi ad 1, 3, 4, 5 et ad 13-17; Raymundus Gabalisti, ad 1, 3, 4, 5 et ad 13-17; Iacobus Rumor, ad 1 et ad 4; sac. Angelus Quattrini, ad 1-5 et ad 13-17; praesul Antonius De Marchi, ad 1, 3, 4, 5; Petrus Fox, ad 1-5 et ad 13-17; praesul Veritas Coriolato ad 1-5; praesul Attilius Caldana ad 1-5, etc.

Nec difficultatem facit licentia ab Ordinario capellanis concessa ad excipiendas confessiones; nam capellani, hac obtenta, vi muneris seu officii sui et omnino independenter a parocho sacramenta parochialia Viatici et Extremae Unctionis administrabant et administrant, ut de cetero fidem faciunt P. Eusebius Perathoner ad 1; P. Ludovicus Corsetti, ad 2; Ernestus Rizzetti, ad 2 et 3; sac. Angelus Badile, ad 2; sac. Petrus Verlato, ad 2; sac. Angelus Quattrini, ad 2; P. Gaudentius Pigato, ad 2, etc.

Consuetudinem vero, de qua testes quos supra commemoravimus, deponunt, omnibus conditionibus, quae ad immemorabilem firmandam praescriptionem requiruntur, gaudere, patet ex depositionibus testium P. Ludovici Corsetti, P. Gaudentii Pigato, sororis Mariae Marangoni, Ioannis Staffieri, et ex inferius dicendis quoad ius funerum.

Nec iterum difficultatem facit Curiae declaratio diei 13 decembris 1913: ea enim cum spectet omnia instituta pia civitatis Vicentinae, nil probat contra hospitale S. Bartholomaei, stante contraria speciali consuetudine immemorabili capellanorum administrandi ea sacramenta parochialia omnino independenter a parocho S. Marci.

15. Item constat de consuetudine seu praescriptione immemoriali in favorem capellanorum hospitalis quoad benedictionem pii ac religiosi instituti in sabato sancto, de ea enim testantur P. Eusebius Perathoner, ad 1-5; Trentin Moyses, ad 1-2; Spaugher Aloisia, ad 1; P. Ludovicus

Corsetti, ad 1-5 et ad 13; Rizzetti Ernestus, ad 1-5 et ad 13-17; sacerdos Petrus Verbato, ad 1-5 et ad 13-17; soror Maria Marangoni ad 1-5 et ad 13-17; soror Melania Priaro, ad 1-5 et ad 13-17; Zigliotti Ioseph, ad 1-5 et ad 13-17; P. Gaudentius Pigato, ad 1-5 et ad 13-17; praesul Attilius Caldana, ad 1, ad 3-5 et ad 13-17.

Idem dicendum de ceteris sacris functionibus; ex dictis enim constat nunquam parochum S. Marci exercuisse quoad eas munus suum parochiale in hospitali S. Bartholomaei, et ex adverso eas semper exercitas fuisse a capellanis hospitalis. In specie vero de iis testantur Antonius Marzemin *in fine,* Bile Aloisia, P. Eusebius Perathoner, ad 1; Trentin Moyses, ad 1; Spaugher Aloisia, ad 1, etc.

16. Quoad exsequias vero et ius funerandi et sepeliendi, circa quae potissimum inter partes disputatum est, animadvertendum est *in iure* quod exsequiarum nomine iure nostro veniunt omnes illi ritus, quibus Ecclesia cadavera suorum fidelium cohonestat usque ad eorum inhumationem. Quare exsequiae plura comprehendunt, scilicet levare de domo cadaver, funus ducere, cadaver ad ecclesiam deferre, officium mortuorum recitare, Missam exsequialem peragere, benedictionem cadaveri impertiri, illudque in loco sacro reponere. Ius completum igitur exsequias peragendi haec omnia complectitur, simul cum iure percipiendi debita emolumenta: Oietti, *Synopsis,* v. *Exsequiae.* Vel, ut passim distinguitur a canonistis, *ius funerandi* tria praecipue complectitur: 1) associationem cadaveris ad ecclesiam, uti nunc vocant, exponentem; 2) celebrationem in ecclesia iustorum funebrium; 3) delationem cadaveris ab ecclesia ad tumulum, seu coemeterium (D'Annibale, *Theol. mor.*, III, n. 176).

Verum, cum ius funerandi cohaereat, tamquam accessorium, iuri sepeliendi: S. C. C., 4 martii 1722, 16 martii 1726, 6 februarii 1734, ap. Benedict. XIV, Not. 105, 25; cum item ius efferendi mortuos ducendique funus ab ecclesia ad tumulum, seu coemeterium his competat quibus, non exstantibus coemeteriis, sepeliendi ius foret: S. C. Episcoporum, 17 septembris 1880; *Acta,* XXIII, 421; Vecchiotti, *Instit. can.*, vol. II, lib. III, cap. V, § 62; D'Annibale cit., ib., not. 80, 84; semel probato iure associandi cadaver e domo, seu e loco mortis ad ecclesiam, et iusta funebria ibi peragendi, iam per se consequitur ius quoque deferendi mortuos ad tumulum, seu coemeterium, totum nempe et integrum ius funerandi.

17. Iamvero in controversia nostra, patronus capellanorum ius funerandi deducere cum primis videtur ex iure, quo sine ulla dubitatione pollent capellani hospitalis, administrandi in hospitali sacramenta parochialia,

infirmis in hospitali conferri solita, velut eius necessarium consectarium. At non recte: nam ut statuit Bonifacius VIII in cap. 2, *de Sepulturis*, in VI, sepultura debetur « illi ecclesiae, in quo ille (defunctus) officia « consuevit audire divina, et ecclesiastica recipere sacramenta ». Quare ius funerandi est unum e iuribus stricte parochialibus, quod per se et iure communi competit sacerdoti, qui verus et proprius parochus est, non autem per se et necessario competit sacerdoti et capellano, qui improprie parochus est, et habetur loco parochi tantum ad quosdam effectus, seu ad quaedam iura parochialia: De Luca, cit., disc. XXVII, n. 15, quamvis ut plurimum et ordinario ius tumulationis coniunctum sit cum iure administrandi sacramenta, quae infirmis congruunt: De Luca, cit., disc. XLI, n. 6 et disc. XXIII, n. 18. Quare ne in iure funerandi quidem recedendum est a principiis iuris, quae supra statuimus quoad exemptionem, iuxta quae hospitali, seu hospitalis capellanis ius funerandi et sepeliendi quoad fideles in eodem hospitali decedentes, adversus parochum proprium seu domicilii aut quasi domicilii infirmorum, vel, ut fert consuetudo, et firmant statuta synodalia vicentina pro re nostra, adversus parochum loci, ubi quis mortuus est, seu adversus parochum loci, ubi situm est hospitale, iisdem hospitalis S. Bartholomaei capellanis competere non potest nisi ex duplici capite, ex privilegio scilicet vel consuetudine, seu ex praescriptione quadraginta annorum cum titulo, vel ex praescriptione immemorabili: S R. Rota, *Mediolanen.*, cit.

18. Iamvero capellani hospitalis S. Bartholomaei certo et concludenter probaverunt ex immemorabili praescriptione sibimetipsis seu hospitali competere exemptionem a parochia S. Marci etiam quoad ius funerandi et sepeliendi fideles in eodem hospitali decedentes, seu quod idem est, sibimetipsis, non parocho S. Marci, competere ius sepeliendi et funerandi quoad fideles in hospitali S. Bartholomaei decedentes.

Verum quoad praxim hospitalis sancti Bartholomaei circa funera, distinguenda in primis est duplex ratio funera ipsa peragendi; prout nempe mortui deferebantur et deferuntur ad hospitalis ecclesiam vel secus.

Quam duplicem rationem funera peragendi ita explicat P. Gaudentius Pigato, ad 20: « Spiego il metodo che tenevano i cappellani. Dal « letto si leva il cadavere con la recita del *De profundis*. Dalla sala alla « cella mortuaria si recita il *Miserere* ed altri salmi secondo la distanza. « Giunti alla porta della cella mortuaria, si recitano le preghiere pre- « scritte del Rituale, finite le esequie viene introdotto nella cella mor- « tuaria. Io avevo vivo desiderio che queste esequie, che venivano reci- « tate alla porta della cella, fossero invece recitate in chiesa, ma gli

« infermieri si rifiutarono: primo perchè alcune mattine erano più i « defunti per i quali si doveva praticare questa pia opera, e portarli in « in chiesa sarebbe stato maggiore consumo di tempo per loro ed obbli- « garli ad un lavoro a cui non erano obbligati, e se io lo voleva mi « toccava pagarli.

« Quando le famiglie del defunto domandavano il funerale interno, « si praticava in questo metodo: gl'infermieri portavano il defunto in « chiesa, con due banchi formavano una specie di catafalco, sopra il « quale veniva deposto il defunto entro la cassa, la quale veniva coperta « di uno strato mortuario, ed intorno si ponevano quattro o sei can- « dele a norma che ordinavano le famiglie; si cantava l'ufficio, vi era « la Messa letta o cantata secondo veniva ordinato, poi si cantavano le « esequie di rito. Terminata la funzione, si trasportava il cadavere nella « cella mortuaria ».

Et in responsione ad 27, rogatus ut melius explanaret num pro omnibus defunctis, et pro iis quoque quibus peragebantur funera in parochia S. Marci, celebrarentur exsequiae internae in ipso hospitali S. Bartholomaei, respondit: « Per tutti indistintamente, tanto per quelli « che domandavano esequie interne e funerali in S. Marco, quanto per « quelli che volevano solo il funerale in S. Marco. E per tutti si celebra- « vano le esequie secondo il Rituale Romano. Dette esequie venivano « celebrate al sottocoro nel trasporto dalla sala al sottocoro, come già « ho spiegato sopra ».

Primam igitur rationem, qua cadavera e loco mortis, vulgo *sala*, directe ducebantur ad cellam quam vocant mortuariam, in hospitali Vicentino vulgo *sottocoro*, quin efferrentur in hospitalis ecclesiam, pater Pigato appellat *exsequias:* alteram vero rationem qua cadavera e loco mortis, vel a cella mortuaria efferuntur in hospitalis ecclesiam, uti ibi Missa celebretur necnon mortuorum officium recitetur, et ab ecclesia, persoluta functione, ducuntur ad cellam mortuariam, appellat *funus*.

Quam duplicem rationem exsequias seu funera peragendi confirmat Ioseph Zigliotto, qui ab anno 1865 in hospitali munere fungitur aegrorum ministri. Quoad primam enim ait, ad 27, *in fine:* « La salma è « levata dal letto da due infermieri alla presenza di un cappellano con « stola e di due infermieri che portano candele e senza croce. Al « momento di levarlo dal letto e di porlo in cassa il cappellano gli dà « la benedizione con l'acqua santa e con questo trasporto è accompa- « gnato al sottocoro: il cappellano recita preghiere lungo la scala, e « giù dalle scale il cappellano si ferma a recitare le preci, che gli spet- « tano, e dopo il cadavere viene portato nel sottocoro. Ciò vien fatto

« per tutti i defunti, anche per quelli per i quali si fanno funerali « esterni ».

Quoad alteram vero: *ib.*: « In chiesa la salma vien posta sul cata- « falco, coperta dello strato, e circondata da torcie, ed i cappellani can- « tano i loro ufficii, che devono cantare, e dicono la Messa. Finita « la funzione, i frati si ritirano in sagrestia, e la salma è ricondotta « dai due facchini soli al sottocoro, senza croce, senza torce, senza « corteo ».

Iamvero quoad caeremonias illas seu ritus, quos P. Pigato appellat exsequias, nullum dubium est hos ab immemorabili consuetudine peractos fuisse a capellanis hospitali S. Bartholomaei iure proprio et independenter a parocho S. Marci, et absque eius licentia vel interventu, pro omnibus defunctis in eodem hospitali. Dubitatum nimirum non est nec serio dubitari potuit de conditionibus requisitis, praesertim vero quoad tempus, ad praescriptionem immemorabilem; sed tantum dubitari potuit an illae exsequiae dici possint vere et propriae exsequiae in sensu iuris canonici. Certe quidem mos iste non deferendi mortuos in ecclesiam per se laudabilis non est: S. R. C. in una *S. Iacobi de Venezuela* 11 augusti 1888, ut ceterum animadvertit ipse P. Pigato; quemadmodum item per se, et praescindendo ab antiqua consuetudine civitatis Vicentinae, de qua fidem facit cancellarius episcopalis curiae Vicentinae, laudandum non est quod in exsequiis solemnibus mane quoque peractis, ordinarie non celebretur Missa praesente corpore, edicente Rituali Romano, « quod antiquissimi est instituti, illud quantum « fieri potest, retineatur, ut Missae praesente corpore defuncti pro « eo celebrentur antequam sepulturae tradatur ». Verum attento ex una parte quod cadaver, iuxta morem hospitalis S. Bartholomaei, dum levatur, a capellano stola induto benedicitur ac aspergitur aqua benedicta, et dum effertur recitantur preces praescriptae in Rituali Romano: atque attento praesertim ex altera parte, quod si cadaver non ducitur in ecclesiam id pendet a circumstantiis peculiaribus hospitalis, omnino independentibus a voluntate patrum capellanorum, attentis scilicet peculiaribus conditionibus loci ac personarum, non videtur denegari posse illas caeremonias seu ritus secumferre veram rationem et naturam exsequiarum in sensu iuris canonici.

Quoad funus vero internum quod vocat P. Pigato, nullum dubium est illud esse iustum funus in sensu iuris canonici; nam cadaver ducitur in ecclesiam, ibi officium funebre et Missa exsequialis celebratur cum precibus et exsequiis de ritu: quare hic quaeritur tantum de tempore ad praescriptionem immemorabilem requisito.

Verum haec funera interna ab immemorabili celebrari in hospitali S. Bartholomaei a capellanis iure proprio, independenter a parocho S. Marci, et absque eius licentia aut quovis interventu, praecipue testantur: pater Ludovicus Corsetti ad 10, 11 coll. cum 1-5, de scientia propria per 54 annos, et quoad anteactum tempus de scientia accepta a maioribus capellanis; pater Gaudentius Pigato, qui anno 1867 hospitale adivit ut ibi munus capellani obiret, de scientia propria per 46 annos, et de scientia a maioribus item capellanis accepta quoad anteactum tempus, ad 6-11; soror Maria Marangoni, 72 annos nata et ab anno 1869 hospitali addicta, per 44 annos de scientia propria, et quoad praeteritum tempus de scientia accepta a maioribus sororibus et praesertim a superiorissa, quae hospitale adivit anno 1853, ad 2-11; Ioannes Stafiero, qui per 45 annos servitium suum in hospitali praestavit, de scientia propria per 45 annos et de scientia accepta quoad anteactum tempus, ad 3 et ad 6. His autem testibus addendi sunt, soror Melania Priaro, ab anno 1860 hospitali addicta, quaeque ab eo tempore id observatum vidit, ad 3-11; Ioseph Zigliotto, qui ab anno 1865 in hospitali munere aegrorum ministri fungitur, quique ab eo tempore id observatum vidit; Bile Aloisia, quae fuit capellanorum famula, quaeque ab anno 1880 id observatum vidit; necnon Ernestus Rizzetti, qui ab anno 1887 est ecclesiae hospitalis aedituus, quique ab eo tempore id observatum vidit, idemque accepit quoad praeteritum tempus, ad 1-11; Lovato Hieronymus, qui a 36 annis id observatum vidit, idemque accepit a maioribus quoad praeteritum tempus, ad 6-11; Spaugher Aloisia, quae fuit famula patris Mercante, capellani hospitalis, ab anno 1893 exeunte ad annum 1895, quaeque id observatum vidit ab eo tempore, idemque accepit quoad tempus praeteritum, ad 1 et 3; Trentin Moyses, qui id observatum vidit per 20 annos, idemque accepit quoad praeteritum tempus, ad 1-5; Marchesini Alexander, etc.

19. Nec excipi potest patres capellanos, qui in testes producti sunt, interesse habere in causa; sunt enim testes graves et integri, atque iniquum esset suspicionem concipere de eorum iuratis testimoniis, praesertim cum haec ab aliis testibus apprime confirmentur.

Neque opponi potest ex hisce non constare ius funerandi *privative* quoad capellanus, nam pariter probatum est per eosdem testes, quos supra commemoravimus, nunquam ab immemorabili parochum S. Marci funera intra hospitale S. Bartholomaei peregisse.

Neque vero hanc immemorabilem consuetudinem in favorem capellanorum hospitalis infringunt testes a parocho S. Marci producti, qui deponunt morem, qui in hospitali invaluit, observari tantum a decem

vel a quindecim ad summum annis. Nam primo quidem testes a capellanis hospitalis dati vel munere capellanorum in eodem hospitali functi sunt ut Patres Perathoner, Corsetti, Pigato, vel hospitali addicti, ut sorores Marangoni et Priaro, Staffiero, Marchesini, Zigliotto, Rizzetti, vel famuli aut famulae capellanorum ut Trentin, Bila, Spaugher, etc., adeoque testes sunt valde idonei ad confirmandam consuetudinem vigentem in hospitali; testes vero a parocho S. Marci laudati vel fuerunt et sunt ecclesiae S. Marci addicti, ut Zecchini, Quattrini, Fox, vel aliis ecclesiis addicti ut Tromben, Franchini, Gabalisti etc., ideoque testes sunt minus idonei ad denegandam consuetudinem in hospitali S. Bartholomaei. Praesertim vero testes, qui asserunt consuetudinem illam paucis tantum abhinc annis invaluisse, loquuntur de more mortuos post peractum funus in hospitali, immediate et directe ducendi ab hospitali ad coemeterium, praesertim ope currus specialis: ita sac. Aloisius Zecchini ad tertium ex articulis propositis a procuratore capellanorum: sac. Angelus Quattrini *in fine:* Iacobus Rizzi ad 18: Petrus Fox ad 23, etc. Quod si in anteactum tempus mortui ab hospitali ad coemeterium plerumque noctu et communi cursu efferebantur, id per accidens se habet ad ius funerandi verum et proprium.

Neque obest quod quamplurimi, iique graves testes deponant de funeribus ab immemorabili peractis in ecclesia S. Marci: id enim tantum probat ex consuetudine, de licentia, vel etiam absque licentia capellanorum hospitalis, inductum fuisse ut fideles defuncti in hospitali, post exsequias intra hospitale habitas, solemnioribus quoque exsequiis cohonestarentur in parochia S. Marci. Ceterum in eiusmodi casibus, praxis ipsa qua capellani mortuos tradunt parocho S. Marci, satis superque probat hospitalis exemptionem, parochumque S. Marci nulla iurisdictione parochiali in hospitalis finibus pollere. Parochus enim cum clero nunquam septa hospitalis ingreditur, sed in atrio sistit, ibique feretrum recipit a capellanis: sac. Aloisius Zecchini ad 5; Spaugher Aloisia ad 3; Hieronymus Lovato ad 18 et 25, etc.

Cum igitur capellani probaverint competere hospitali S. Bartholomaei exemptionem ex immemorabili consuetudine, non officit declaratio episcopi Vicentini, quod in tota dioecesi duo tantum sint instituta exempta: ea enim probaret ad summum exemptionem hospitalis S. Bartholomaei non profluere ex privilegio episcopali.

Concludendum igitur est ex actis et allatis certo constare hospitali S. Bartholomaei competere exemptionem totalem, sensu supra exposito, a quacumque paroeciali iurisdictione parochi S. Marci, tum quoad administrationem sacramentorum, quae infirmis ministrari solent, Poeniten-

tiae nempe, Eucharistiae seu Viatici, Extremae Unctionis, exceptis quidem sacramentis Baptismi et Matrimonii, tum quoad benedictionem dandam hospitali in Sabbato Sancto, tum praesertim quoad funera fidelium in eodem hospitali decedentium.

Quoad expensas demum iudicii primae instantiae, cum stricto iuri conforme sit ut victus damnetur in expensis, sententiam curiae Vicentinae, etiam quatenus parochum S. Marci damnavit in expensis, confirmamus; quoad expensas iudiciales vero in hoc sacro Tribunali, ex quadam aequitate, prout apud hoc sacrum Tribunale invaluit, compensatas esse volumus, praesertim vero quia parochus S. Marci iura suae parochiae tuitus est: eum vero damnamus ad solvendam taxam pro sententia rotali.

20. Hisce omnibus rite diligenterque perpensis, Nos infrascripti Auditores de turno, pro tribunali sedentes, Christi nomine invocato, et solum Deum prae oculis habentes, dicimus, declaramus et definitive sententiamus, ad proposita dubia respondentes:

Ad I. *Affirmative, tum quoad administrationem sacramentorum, quae infirmis in hospitalibus conferri solent, Poenitentiae nempe, Eucharistiae, Extremae Unctionis, exceptis quidem sacramentis Baptismi et Matrimonii, tum quoad benedictionem dandam hospitali ipsi in Sabbato Sancto, tum praesertim quoad funera fidelium in eodem hospitali decedentium.*

Ad II. *Provisum in primo.*

Ad III. *Affirmative ad primam partem, negative ad secundam.*

Et praeterea, expensas iudiciales apud hoc sacrum Tribunale compensandas esse inter partes; taxam vero pro Rotali sententia totam a parocho S. Marci solvendam esse, volumus et declaramus.

Mandamus autem Ordinariis locorum et ministris tribunalium ad quos spectat, ut exsecutioni mandent hanc nostram definitivam sententiam et adversus reluctantes procedant ad normam sacrorum Canonum, et praesertim cap. 3, sess. XXV, *de reform.*, Conc. Trid., iis adhibitis exsecutivis et coërcitivis mediis, quae magis efficacia et opportuna pro rerum adiunctis esse iudicaverint.

Romae, in sede Tribunalis S. R. Rotae, die 29 martii 1915.

Aloisius Sincero, *Ponens.*
Iosephus Mori.
L. ✠ S. Fridericus Cattani.

Ex Cancellaria S. R. Rotae, 29 martii 1915.

Sac. T. Tani, *Notarius.*

II

NICIEN.

NULLITATIS MATRIMONII (MASSIER - GAUTHIER)

Benedicto Pp. XV feliciter regnante, Pontificatus Dominationis Suae anno primo, die 15 martii 1915, RR. PP. DD. Guilelmus Sebastianelli, Decanus Ponens, *Seraphinus Many et Franciscus Heiner, Auditores de turno, in causa* Nicien. - Nullitatis matrimonii, *inter* Ioannem Massier, *repraesentatum per legitimum procuratorem Vincentium Sacconi, advocatum, et* Germanam Gauthier, *contumacem, interveniente et disceptante in causa vinculi Defensore ex officio, sequentem tulerunt definitivam sententiam.*

Die 10 martii 1900, Parisiis, in ecclesia S. Augustini, Ioannes Massier tres supra viginti annos natus ex oppido Vallauris, Nicien. dioecesis, matrimonium contraxit cum Germana Gauthier trium et viginti pariter annorum. Coniuges per annum commorati sunt Vallauris, deinde urbem petierunt Niciensem, ibique, post sex fere menses, Germana certiorata fuit a marito ipsum aliam feminam maxime deperire et nuptias iniisse non amore, sed materna dumtaxat adactum coactione. His tunc prima vice auditis, et a sponsi matre confirmatis, Germana die 20 mensis decembris 1902 suo viro valedixit, et cum filiola, quam ex Ioanne genuerat, ad patrem suum reversa est. Quatuor post menses, e vivis sublata matre Ioannis, mulier ad virum suum remeavit sperans se cum eo vitam coniugalem rursus instauraturam; at reluctantem Ioannem invenit. Hinc causam divortii apud iudicem civilem intentavit, et sententia favorabili obtenta, alio viro adhaesit. Ioannes Massier non illico, sed post undecim fere annos, i. e. die 11 aprilis 1913, supplicem libellum misit Summo Pontifici Pio X, f. r., ut ab H. S. O. etiam in primo gradu nullitas sui matrimonii declararetur ex capite vis et metus.

Obtenta pontificia commissione, et rite confecto processu in curia Niciensi, hodie causa discutienda proponitur sub consueta formula dubii: *An constet de nullitate matrimonii in casu?*

Ius quod attinet, Domini Patres adnotarunt contractum matrimonialem ita exigere in contrahentibus libertatem, ut ab eo removeri debeat omnis suspicio metus et coactionis, qua minus spontaneum appareat voluntatis propositum. Notissima est dispositio Alexandri III, in cap. 14 *de sponsalibus*: « Cum locum non habeat consensus, ubi metus vel coactio

« intervenit, necesse est, ut ubi consensus cuiuspiam requiritur, coactio-
« nis materia repellatur. Matrimonium autem solo consensu contrahitur,
« et ubi de ipso quaeritur, plena debet ille securitate gaudere, ne per
« timorem dicat sibi placere quod odit ». Eadem habentur in cap. 15 eiusdem tituli, ex quibus capitibus orta est theoria canonica omnium Doctorum consensu recepta, quod saltem iure ecclesiastico metus dirimat matrimonium.

At non cuiuslibet metus ratio habenda est. In primis enim non attenditur metus levis, nam metus debet esse gravis, seu cadens in constantem virum. Metus autem gravitas aestimari potissimum debet ex gravitate mali seu damni, quod timetur, sive illud sit grave in se, v. g. mors, infamia, etc., sive sit grave relate ad illum qui metum patitur. Ulterius metus debet procedere a causa libera: debet esse iniustus, et directus ad extorquendum consensum sive cum persona determinata, sive cum una ex compluribus eligenda, sive etiam ad statum coniugalem, impediendo electionem status.

Animadvertendum ulterius est, metum esse probandum ab illo qui metum allegat. Cum autem metus passio sit animi, haud facile est iudicare, utrum consensus in matrimonio spontaneus fuerit et ex libera electione elicitus, vel ex alieno imperio. Hinc testes idonei audiendi sunt, et diligenter perpendenda omnia adiuncta et circumstantiae matrimonium antecedentia, concomitantia, ac subsequentia. Quibus attentis, si dubia adhuc res sit, standum est pro valore matrimonii, quia causa matrimonialis est favorabilis. Quo spectat illud Innocentii III in cap. 47, *de testibus et attestationibus:* « Tolerabilius est aliquos « contra statuta hominum dimittere copulatos, quam coniunctos legitime « contra statuta Domini separare ».

Nunc ad factum. Ioannes Massier sive in libello introductivo iudicii, sive coram iudice testatur: « Ma mère m'a absolument forcé, en me-
« naçant de me chasser de la maison et de me déshériter ». Ad assertum probandum septem affert testes. At Patres de valore factarum testificationum valde dubitandum esse censuerunt. Etenim primitus incredibile est asserere matrem personas familiae extraneas, imo testem Aemilium Paul, qui apud officinam Massier paucis ante matrimonium mensibus adscriptus fuerat, ita ut Ioannem cognoverit « au moment de son mariage », omnium sermonum consiliorumque circa matrimonium participes fecisse, quin de ea re filiis familias Iosepho et Alphrido sermonem semel instituerit. Iosephus enim minas excludit, Alphridus vero deponit de minis, quia hoc didicit a fratre Ioanne. Nec refert asserere Iosephum tunc temporis Parisiis commorari ratione studiorum, nam res domesticas

scire optime poterat a fratribus, vel a parentibus, a patre praesertim, qui cum eo *se confiait habituellement.*

Ulterius adest contradictio inter depositionem sponsi et testificationes Barel et Maurel. Ille enim dicit neminem praeter *mon avoué et ma famille* pacem inter sponsos restituere expertum esse, cum Barel et Maurel affirment se *sans succès* fecisse *des demarches.* Praeterea testes Barel, Danillon, Maurel et Paul non solum iisdem identicis verbis incapacitatem et incuriam patris quoad filii matrimonium asserunt, quod suspicionem iniicit responsiones compositas fuisse et concinnatas, sed, quod maius est, in priori inquisitione iudiciaria, si unus excipiatur testis Maurel, nihil vel parum de minis deposuerunt, at in altera super eisdem aut fere eisdem articulis interrogati, secundum Ioannis assertum et desideria testati fuere. Porro clarum est iuridice suspectas esse attestationes, quae ab eisdem testibus super eisdem, aut fere eisdem articulis proferuntur, quando prioris inquisitionis acta iam publicata sunt et a partibus apprime cognita, ut factum est in nostro casu. Imo ulterioribus testium attestationibus super eisdem articulis tanta suspicio inuritur, ut iure communi non liceat iterum eosdem vel novos producere testes super eisdem articulis interrogandos, uti clarissime constat ex cap. 17, *de testibus,* et cap. 2 eodem titulo in Clementinis. Verum quidem est ab hac prohibitione excipi causas, quae non transeunt in rem iudicatam, uti sunt causae matrimoniales, propter favorem eis debitum (cap. 35, *de testibus*); sed etiam in istis causis iuridica suspicio non tollitur. Etenim, uti scribit Emus Lega (*de iudiciis,* t. I, p. 500, edit. 1896) « neminem latet quanta circumspectione huiusmodi productiones per« mittere debeat iudex, quantaque prudentia novas attestationes pensare « debeat: nam, si permittitur novum huiusmodi periculosum experi« mentum, ob extraordinariam negotii gravitatem, tamen latens fraudis « periculum iudex ob oculos usque habeat ».

Hisce adnotatis circa testificationum valorem, Patres quaestionem instituerunt « an in casu agatur de metu gravi, et directo ad extor« quendum consensum ». Relate ad gravitatem metus, minae, quas mater adhibuit ad Ioannis animum frangendum ex actis reducuntur ad eiectionem e domo et privationem haereditatis maternae. Verum quoad eiectionem e domo, hanc minari non ad matrem sed ad patrem pertinebat. Et quamvis testes deponant de nimia patris Ioannis bonitate, illumque referant in omnibus voluntati uxoris cedentem, haud tamen fas est illum credere tanta debilitate laborantem, ut potuerit sese remissive habere etiam in iis quae patriam attingebant potestatem. Deinde iuxta legem gallicam (*Code civil,* art. 203, 208) parentes tenentur erga liberos etiam

maiorennes obligatione praebendi alimenta (*obligation alimentaire*) quae respicit non solum victum et vestitum, sed etiam habitationem, uti vigebat in iure romano, ex 1, 6, *de alimentis ac cibariis.*

De materna exhaeredatione dubitandum ante omnia est haereditatem matris fuisse pinguem, ut eius privatio grave malum esse potuerit. Scimus enim matrem nuptias proprii filii cum Germana optasse ad rem familiarem sublevandam. Ita Paul dicit non bonam fuisse « *sa situa-* « *tion financière* » et Danillon addit « les affaires commerciales lui ont « donné beaucoup de soucis ». Insuper in Gallia exhaeredatio proprie dicta est impossibilis: secundum enim legem civilem in haereditate paterna vel materna, pars bonorum maior vel minor, iuxta numerum filiorum his reservata manet: in specie, cum essent tres filii, unusquisque ius habebat ad quartam partem haereditatis: et genitores libere disponere non poterant nisi de quarta parte bonorum (Cod. civil., art. 913). Et iuxta hanc civilem dispositionem domina Massier suum confecit testamentum, quod prostat in actis: ex ipso apparet eam nominasse haeredem suum primogenitum, pro quarta tantum parte, de qua disponere libere valebat, et declarat primogenitum aliis duobus filiis praetulisse: « voulant reconnaître le dèvouement et le désintéressement dont « mon fils aîné Alfred Massier a fait preuve dans l'intérêt général de la « famille, en me secondant dans la gérance et l'administration de notre « manufacture et même en assumant seul cette lourde tache ».

Igitur metus non fuit gravis quoad minas in se inspectas: nec etiam gravis dicendus est relate ad personam, cui incussus fuit, Ioannem videlicet Massier. Etenim primo adnotandum est Ioannem, tempore quo mater ei praedictas intentabat minas, 22 aut 23 annos iam natum fuisse, liberalibus disciplinis excultum, nec rerum, quae ad negotiationem pertinent, ignarum, ideoque sibi sine magna difficultate providere potuisse. Deinde acta nobis exhibent Ioannem plena libertate frui tum respectu parentum, tum respectu fratrum, et quamvis plerumque a testibus praedicetur « très doux et très soumis à sa mère », nihilominus non solum matri non obediebat, sed aliquando illi cum certa quadam audacia respondebat, ut deponit testis Barel, in secundo interrogatorio. « Une « fois que M. Jean, rentré le matin, Madame Massier pleurait et lui « faisait des reproches de ce qu'il la rendait malade par son refus de « mariage, M. Jean répondit: " Je le ferai, si tu le veux, mais tu en « auras bien du regret plus tard „ ».

Metus non solum non fuit gravis, sed neque directus ad extorquendum consensum, aut saltem hoc ex processualibus tabulis non eruitur. Ioannes enim in supplici libello Summo Pontifici oblato scribit: « Cette

« union m'avait été imposée par ma famille, qui pour des raisons « d'ordres intimes voulait mettre un terme à une affection profonde, que « je ressentais pour une certaine personne ». Insuper quinque testes (e septem qui auditi fuerunt) asserunt matrem Ioannis in exercendo aliquali influxu in filium, sibi duos fines proposuisse: i. e. tum ut averteret filium a libidinosa cum quadam amasia consuetudine, tum ut illum induceret ad matrimonium cum Germana contrahendum. Ita clare et expresse Aemilius Paul, Paulus Danillon, Victor Maurel, Augustus Barel et Iulius Maissa. Hic postremus testis in inquisitione suppletoria ad 1. dicit « Je crois (matrem impulisse filium) à cause de la « situation de Mademoiselle Gauthier, qui était riche », et ad 2: « Je « crois que madame Massier avait pressé son mari d'avantager son fils « aîné, au detriment de M. Jean pour le contraindre à quitter une liaison « qu'elle lui connaissait et à épouser Mlle Gauthier ». Quae cum ita sint, dici nequit matrem vim moralem adhibuisse ad extorquendum a filio consensum matrimonialem: fortasse satis matri fuisset si filius voluptuosam consuetudinem abrumperet. Cum ergo dubia saltem res sit, pro valore matrimonii est praesumendum.

At ponamus probatum esse metum fuisse gravem et directum ad consensum matrimonialem extorquendum, adhuc superesset ostendere Ioannem sub praefati metus influxu matrimonium contraxisse. Cum enim ex nolente possit quis fieri volens, Ioannes antea voluntati matris reluctans potuit, postea eius consiliis acquiescere et libere foedus inire coniugale. Inspiciendum itaque est iuxta Dominos Patres, quomodo Ioannes se gessit cum Germana sive ante matrimonium, sive in matrimonio, sive post matrimonium.

Ante matrimonium Ioannes numquam sponsae declaravit se aegre eam ducturum, uti patet ex responsione Germanae ad 10 interrogationem. Ipse quidem fatetur: « Je me suis tenu sur ma rèserve pour « lui montrer poliment que je n'avais pas de l'affection pour elle ». Sed est inverosimile, quod ita *poliment* se gesserit, ut sponsa de eius aversione, per sex menses sponsalium, nec suspicata fuerit. Imo oportuit, ut sponsus post annum et dimidium pacificae cohabitationis sponsam monuerit de eius aversione. Fatendum est Ioannem aliquas querelas cum amicis movisse, at hae carent omnino vehementia. Et si testis Barel in secundo interrogatorio deposuit audivisse altercationes matrem inter et filium, hae ex eo repeti debent, quia filius noctem cum amasia pertransiens, matutinis horis domum fuit reversus.

Adveniente die matrimonii et ipso die matrimonii omnia recte et more solito se habuerunt. Nec enim in contractu pecuniario, qui matri-

monio praemissus fuit, nec in sic dicto matrimonio civili, nec in matrimonio religioso, quidquam insoliti notatur in actis. Imo iudici interroganti: « La cérémonie a-t-elle eu quelque chose d'anormal? » sponsus respondit: « Non, rien d'anormal », et sponsa: « Au moment du mariage, « je n'ai pas eu raison d'en douter ».

Post nuptias, Ioannes matrimonium consummavit, et non aegre, uti desumitur ex depositionibus utriusque partis. Dicit enim Germana: « Dès notre mariage, il s'est conduit en véritable mari »; et Ioannes iudici interroganti: « Avez-vous eu néanmoins avec votre épouse des « relations conjugales » respondit: « Oui, j'ai rempli mon devoir sous « tous les rapports. Nous avons habité environ quinze mois ensemble: « car les rapports ont définitivement cessé après la conception de la « fillette que nous avons eue ». Insuper, uti patet ex his verbis, Ioannes et Germana simul cohabitaverunt per quindecim menses, et quidem sine querela, uti desumitur ex assertione uxoris: « Jusqu'à la discus- « siòn, dont j'ai parlé (quae post quindecim menses contigit) tout a été correct extérieurement », etc. Si post quindecim menses pacificae cohabitationis res mutatae sunt, hoc tribuendum est libidinosae consuetudini Ioannis, uti patet ex responsione mulieris ad 15 interrogationem, et amori quo aestuabat Germana erga alium virum, prouti refert testis Naurel: « Chacun d'eux en amait un autre ».

Quibus omnibus consideratis et sedulo perpensis, Nos infrascripti Auditores de Turno, solum Deum prae oculis habentes et Christi nomine invocato, dicimus, declaramus, et sententiamus respondentes proposito dubio: *Negative,* i. e. *Non constare de nullitate matrimonii in casu.*

Ita pronunciamus, mandantes Ordinariis locorum et ministris tribunalium, ad quos spectat, ut exsecutioni mandent hanc nostram definitivam sententiam, et adversus reluctantes procedant ad normas sacrorum canonum et praesertim sess. XXV Concilii Tridentini, iis adhibitis exsecutivis et coërcitivis mediis, quae magis efficacia et opportuna pro rerum adiunctis iudicaverint.

Romae, in sede Tribunalis S. R. Rotae, die 15 martii 1915.

Guilelmus Sebastianelli, Decanus, *Ponens.*
L. ✠ S. Seraphinus Many.
Franciscus Heiner.

Ex Cancellaria S. R. Rotae, 22 martii 1915.

T. Tani, *Notarius S. R. Rotae.*

SUPREMUM SIGNATURAE APOSTOLICAE TRIBUNAL

SANCTI MINIATI

NULLITATIS MATRIMONII SEU RESTITUTIONIS IN INTEGRUM

Inter dñam N. N., repraesentatam per procuratorem ex officio, sacerdotem Victorium Pozzan, advocatum, et dñum N. N., interveniente et disceptante in causa R. P. D. Vinculi Defensore ex officio.

In plenariis comitiis habitis ab EE. PP. die 18 aprilis 1915, proposita est haec causa in qua N. N., e dioecesi S. Miniati, actrix, contendit suum virum N. N. impotentia laborare; quapropter petit coniugium nullum declarari.

Coniugium initum est die 25 octobris 1905; instantia vero, qua actrix nullitatis querelam instauravit, dimissa est *negativa responsione* in curia S. Miniati die 26 sept. 1910. Ab hac sententia patronus actricis ad S. Romanae Rotae Tribunal appellavit. Turnus autem Rotae coram R. P. D. Friderico Cattani proposito dubio: *An constet de nullitate matrimonii in casu?* respondit die 8 ianuarii 1913: *Constare de nullitate ob impotentiam antecedentem et perpetuam.*

Appellante autem ab hac sententia Vinculi Defensore ad tramitem Const. *Dei miseratione*, causa delata est ad alterum S. R. Turnum, sub sequenti dubio: *An confirmanda vel infirmanda sit sententia rotalis in casu?* et coram R. P. D. Prior, die 22 decembris 1913, prodiit decisio: *Negative ad primam partem; affirmative ad secundam, seu non constare de nullitate matrimonii in casu.*

Inde habitae sunt duae sententiae conformes pro validitate controversi matrimonii, unde ex *Lege Propria*, can. 33, par. 1, seu ex duabus sententiis conformibus, in S. Rota habetur res iudicata, contra quam (ita iubet citatus canon) nullum datur remedium nisi per querelam nullitatis, aut per petitionem restitutionis in integrum coram Supremo Apostolicae Signaturae Tribunali.

Nihilo secius patronus actricis animo repetens privilegium causarum matrimonialium, quae nunquam transire in rem iudicatam videntur, quippe quae, sub certis conditionibus, ad novum iudiciale examen ut admittantur semper ius habent; advocatus, inquam, institit causam ite-

rum submitti iudicio in tertio turno rotali, praevio processualium actorum complemento.

Ast actricis petitio reiecta est; quare advocatus ad H. S. T. confugit, instituta postulatione restitutionis in integrum.

At Emo Cardinali Praefecto visum est, aliquam praeiudicialem subesse difficultatem, quominus petitio simpliciter exciperetur, siquidem ex *Lege Propria* (can. 37, par. 4) H. S. T. videt « de expostulatione pro restitutione in integrum adversus rotalem sententiam quae in rem iudicatam transierit ». Atqui exploratissimum est privilegium causarum matrimonialium hac de re, quod confirmatur in Const. *Dei miseratione* praescriptis verbis, ita: « salvo semper et firmo remanente iure seu privilegio causarum matrimonialium, quae ob cuiusque temporis lapsum nunquam transeunt in rem iudicatam ».

Remisso vero recursus examine ad plenarium EE. Iudicum coetum, duo dubia rogata sunt eademque ex officio proposita, dato tamen tum Defensori Vinculi tum Actricis patrono congruo tempore ut, propositis dubiis, ipsis, prout de iure, contradicere fas esset. En duo dubia proposita:

I. *An ob lapsum fatalium reiicienda sit instantia advocati expetentis restitutionem in integrum ad effectum instaurandi novi processus;*

II. *An, admisso recursu, locus sit novae instructioni ad obtinendam praecipue alteram inspectionem viri, peragendam a peritiore in casu.*

Quaestio quae primo dubio continetur promota est a Defensore Vinculi obiiciente lapsum fatalium adversus recursum a patrono interpositum; hic enim sivit praeterlabi trimestre utile pro instituendo recursu adversus sententiam diei 22 decembris 1913; et recursum obtulit postquam definita est a Ponente turni rotalis quaestio incidens, seu reiecta fuit petitio patroni expostulantis iudicium tertii turni rotalis.

In secundo dubio quaestio de admittendo vel repellendo recursu instituto apud hoc Sacrum Tribunal ita proponitur, ut non fiat quaestio de restitutione in integrum ob quaestionem praeiudicialem iam enunciatam; sed sermo est de recursu ordinato ad obtinendam novam instructionem, et hinc novum iudicium in causa matrimoniali.

In plenario EE. PP. coetu habito die 18 aprilis 1915, Relatore E. P. D. Philippo Card. Giustini, res ad maturum examen revocata est et prodiit responsum: *Ad I et II: Causam ad Tribunal S. Rotae, seu ad Turnum competentem remittendam esse ad hoc ut, praevio actorum supplemento, praesertim per novam physicam viri inspectionem; vel, si haec haberi non possit, per peritioris votum super peritiis iam habitis, iterum causa examini subiiciatur; facto verbo cum SSmo.*

Facta autem SSmo relatione in audientia, quam Emus Card. Praefectus habuit die 21 aprilis 1915, SSmus EE. PP. resolutionem ratam habuit et confirmavit.

Atque ita editum est, decretum ac definitive declaratum; mandatumque ut haec definitiva sententia publici iuris fieret atque ab omnibus, ad quos spectet, executioni mandaretur, non solum, etc., sed et omni, etc.

Datum Romae, ex aedibus Supremi Apostolicae Signaturae Tribunalis, die 20 maii 1915.

Nicolaus Marini, *a Secretis.*

L. ✠ S.

Iosephus adv. Fornari, *S. T. A.*

COMMISSIO PONTIFICIA DE RE BIBLICA

DE PAROUSIA SEU DE SECUNDO ADVENTU DOMINI NOSTRI IESU CHRISTI IN EPISTOLIS SANCTI PAULI APOSTOLI.

Propositis sequentibus dubiis Pontificia Commissio de Re Biblica ita respondendum decrevit:

I. Utrum ad solvendas difficultates, quae in epistolis sancti Pauli aliorumque Apostolorum occurrunt, ubi de « Parousia », ut aiunt, seu de secundo adventu Domini nostri Iesu Christi sermo est, exegetae catholico permissum sit asserere, Apostolos, licet sub inspiratione Spiritus Sancti, nullum doceant errorem, proprios nihilominus humanos sensus exprimere, quibus error vel deceptio subesse possit?

Resp. Negative.

II. Utrum prae oculis habitis genuina muneris apostolici notione et indubia sancti Pauli fidelitate erga doctrinam Magistri; dogmate item catholico de inspiratione et inerrantia sacrarum Scripturarum, quo omne id quod hagiographus asserit, enuntiat, insinuat, retineri debet assertum, enuntiatum, insinuatum a Spiritu Sancto; perpensis quoque textibus epistolarum Apostoli, in se consideratis, modo loquendi ipsius Domini apprime consonis, affirmare oporteat, Apostolum Paulum in scriptis suis nihil omnino dixisse quod non perfecte concordet cum illa tem-

poris Parousiae ignorantia, quam ipse Christus hominum esse proclamavit?

Resp. Affirmative.

III. Utrum attenta locutione graeca « ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι »; perpensa quoque expositione Patrum, imprimis sancti Ioannis Chrysostomi, tum in patrio idiomate tum in epistolis Paulinis versatissimi, liceat tanquam longius petitam et solido fundamento destitutam reiicere interpretationem in scholis catholicis traditionalem (ab ipsis quoque novatoribus saeculi XVI retentam), quae verba sancti Pauli in cap. IV, epist. I ad Thessalonicenses, vv. 15-17, explicat quin ullo modo involvat affirmationem Parousiae tam proximae ut Apostolus seipsum suosque lectores adnumeret fidelibus illis qui superstites ituri sunt obviam Christo?

Resp. Negative.

Die autem 18 iunii 1915, in audientia infrascripto Reverendissimo Consultori ab Actis benigne concessa, Sanctissimus Dominus Noster Benedictus PP. XV praedicta responsa rata habuit et publici iuris fieri mandavit.

Romae, die 18 iunii 1915.

LAURENTIUS JANSSENS, O. S. B.
Abb. tit. Montis Blandini,
Consultor ab Actis.

SECRETARIA STATUS

EPISTOLA

AD EXCELLENTISSIMUM VIRUM F. SCHOLLAERT, A NEGOTIIS PUBLICIS, DE BIBLIOTHECA LYCEI MAGNI LOVANIENSIS INSTAURANDA.

Excellence,

Le Saint-Père a bien reçu la lettre du 15 avril dernier, par laquelle Votre Excellence, en sa qualité de membre du Conseil Général de l'Université de Louvain, sollicite l'appui du Saint-Siège pour la reconstitution de la Bibliothèque de cette Université.

Il m'est agréable de Vous annoncer que, toujours vivement préoccupé de ce qui regarde le bien de Ses chers fils de la Belgique, et faisant de vœux pour que les belligérants, au milieu de la lutte, veillent à la sauvegarde des richesses scientifiques et littéraires de chaque peuple, le Souverain Pontife sera très heureux de contribuer, par tous les moyens en son pouvoir, à la reconstitution de cette Bibliothèque illustre, qui renfermait de si précieux trésors littéraires, pour le plus grand avantage de la culture intellectuelle et de la civilisation de la Belgique et du monde entier.

Afin d'encourager et de favoriser dès maintenant une si louable entreprise, Sa Sainteté a daigné ordonner qu'on y destinât non seulement les publications de la Bibliothèque Vaticane, mais aussi tous les ouvrages qui s'y trouvent disponibles, sans préjudice des autres voies par lesquelles le Saint-Père, Qui a tant à cœur de suivre en cela les nobles traditions de Ses Prédécesseurs, pourrait être en état, par la suite, de venir en aide à une œuvre si excellente, et de manifester ainsi son zèle pour l'accroissement des sciences et la conservation du patrimoine littéraire de l'humanité.

Pour le moment je crois opportun de prévenir Votre Excellence qu'Elle recevra incessamment le catalogue des ouvrages précités, et que l'expédition en sera faite dès que les circonstances le permettront.

Avec l'expression des sentiments de la plus haute estime et de la considération la plus distinguée, j'ai le plaisir de me dire une fois de plus,

de Votre Excellence

Rome, 8 mai 1915.

le très dévoué serviteur
P. Card. Gasparri.

DIARIUM ROMANAE CURIAE

SEGRETERIA DI STATO

NOMINE

Con Biglietti della Segreteria di Stato il Santo Padre si è degnato di nominare:

20 giugno 1915. — L'Emo signor cardinale Gennaro Granito Pignatelli di Belmonte, *Protettore della Congregazione delle Religiose dette « du Sauveur et de la Sainte Vierge ».*

22 giugno. — S. E. Mons. Giovanni Bonzano, arcivescovo titolare di Melitene, Delegato Apostolico degli Stati Uniti d'America, *Incaricato provvisorio della gestione degli affari della Delegazione Apostolica del Messico.*

27 giugno. — L'Emo signor cardinale Guglielmo van Rossum, *Protettore della Congregazione dei Fratelli della B. M. V. Madre della Misericordia, di Tilburgo, in Olanda.*

— Mons. Alessandro Verde, già Promotore della Fede, *Segretario della Sacra Congregazione dei Riti.*

— Mons. Michele O' Riordan, direttore del Collegio Irlandese in Roma, *Consultore della Sacra Congregazione Concistoriale.*

30 giugno. — Mons. Angelo Mariani, Assessore e Sotto-Promotore della Fede nella S. C. dei Riti, *Promotore della Fede.*

10 luglio. — L'Emo signor cardinale Diomede Falconio, *Protettore dell'Istituto delle Terziarie Francescane, che hanno la Casa Madre a Joliet, III (Stati Uniti d'America).*

— L'Emo signor cardinale Antonio Vico, *Protettore dell'Istituto delle Suore Povere Bonaerensi di S. Giuseppe.*

— Mons. Carlo Salotti, avvocato del S. Concistoro, *Assessore della S. C. dei Riti e Sotto-Promotore della Fede.*

11 luglio. — Mons. Americo Bevilacqua, vescovo titolare di Retimo, *Consultore della Sacra Congregazione Concistoriale.*

Con Brevi apostolici il Santo Padre si è degnato di nominare:

Prelati Domestici di S. S.:

16 giugno 1915. — Mons. dott. Antonio Schaepman, rettore del Seminario Archidiocesano maggiore di Utrecht.

17 giugno. — Mons. Bernardo Marenco, della diocesi di Fossano.

6 luglio. — Mons. Giuseppe Burke, canonico penitenziere della diocesi di Salford.

7 luglio. — Mons. Francesco Marchetti-Selvaggiani, Uditore della Nunziatura Apostolica di Baviera.

8 luglio. — Mons. Luigi Pisapia, della diocesi di Avellino.

ONORIFICENZE

Con Brevi apostolici il Santo Padre si è degnato di conferire le seguenti onorificenze:

La Croce dell' Ordine Supremo del Cristo:

20 giugno 1915. — Al sig. principe don Giuseppe Aldobrandini, capitano comandante del corpo delle Guardie Nobili.

La Commenda dell' Ordine Piano:

29 giugno 1915. — Ai signori: marchese Giuseppe Cavalletti, cav. Lando Franchi de' Cavalieri e conte Alfonso Datti, esenti della Guardia Nobile di S. S.

La Commenda dell' Ordine di S. Gregorio Magno, classe civile:

9 luglio 1915. — Al sig. Ermanno Beitzen, della diocesi d' Hildesheim.

Il Cavalierato dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe civile:

25 giugno 1915. — Al sig. Valentino Alberdi, della diocesi di Vittoria.

Il Cavalierato dell'Ordine di S. Silvestro Papa:

25 giugno 1915. — Al sig. Luigi d'Orazi, computista dell'Opera della Preservazione della Fede.

MAGGIORDOMATO DI SUA SANTITÀ

NOMINE

Con Biglietti di S. E. Rma Mons. Maggiordomo, il Santo Padre si è degnato di nominare:

Camerieri Segreti soprannumerari di S. S.:

5 dicembre 1914. — Mons. Giovanni Battista Jaccoud, della diocesi di Losanna e Ginevra.

10 febbraio 1915. — Mons. Salvatore Catolfi, della diocesi di Terni e Narni.

10 aprile. — Mons. Isidoro Buttó, dell'archidiocesi di Udine.

13 aprile. — Mons. Stefano Skibniewski, dell'archidiocesi di Lemberg.

28 aprile. — Mons. Filippo de Iesus Echeverria, dell'archidiocesi di Buenos-Ayres.

3 maggio. — Mons. Giuseppe Kowar, della diocesi di Leitmerik.

— Mons. Giuseppe Funk, della medesima diocesi.

— Mons. Francesco Albert, della medesima diocesi.

— Mons. Agostino Fibiger, della medesima diocesi.

5 maggio. — Mons. Giuseppe De Angelis, della diocesi di Varsavia.

8 maggio. — Mons. Federico de Spee, dell'archidiocesi di Colonia.

— Mons. Luigi Stroux, della medesima archidiocesi.

— Mons. Stanislao Czapski, dell'archidiocesi di Gnesna e Posnania.

12 maggio. — Mons. Stefano Schulz, della diocesi di Alba Reale.

14 maggio. — Mons. Biagio Verghetti, di Roma.

19 maggio. — Mons. Giuseppe Kepka, di Roma.

— Mons. Salvatore La Cava, della diocesi di Catanzaro.

— Mons. Emerico Pisapia, della diocesi di Ariano.

21 maggio. — Mons. Monalduzio Leopardi, della dioc. di Recanati e Loreto.

27 maggio. — Mons. Agostino Lascioli, dell'archidiocesi di Brescia.

5 giugno. — Mons. Vincenzo López Aveledo, dell'archidiocesi di Caracas.

— Mons. Edmondo Acuña, della medesima archidiocesi.

— Mons. Marco Godoy, della medesima archidiocesi.

— Mons. Aldo Laghi, di Roma.

— Mons. Pietro Pazzini, di Roma.

18 giugno. — Mons. Arturo Cocks, della diocesi di Southwark.

— Mons. Enrico Hinde, della medesima diocesi.

30 giugno. — Mons. Tommaso Emanuelli, di Roma.

2 luglio. — Mons. Giuseppe dottor Mussolesi, dell'archidioc. di Bologna.

— Mons. Fidenzio Mellini, della medesima archidiocesi.

Camerieri d'onore in abito paonazzo di S. S.:

10 aprile 1915. — Mons. Pietro Dall'Oste, dell'archidiocesi di Udine.

13 aprile. — Mons. Giacomo Ogier, dell'archidiocesi di Annecy.

28 aprile. — Mons. Guglielmo van Hees, della diocesi di Breda.

— Mons. Cornelio Rombonts, della medesima diocesi.

30 aprile. — Mons. Romeo Gambalunga, di Roma.

3 maggio. — Mons. Angelo Pierri, della diocesi di Lecce.

— Mons. Michele Iuris, dell'archidiocesi di Colonia.

— Mons. Giuseppe Bernat, della diocesi di Leitmeritz.

— Mons. Venceslao Schumann, della medesima diocesi.

14 maggio. — Mons. Giuseppe Gomez, della diocesi di S. Giovanni di Cuyo.

— Mons. Roberto Vicentini, di Roma.

18 maggio. — Mons. Secondo Ponce, della diocesi di S. Giovanni di Cuyo.

— Mons. Guglielmo Landell de Moura, della diocesi di Ribeirao Preto.

19 maggio. — Mons. Antonio Aksămović, della diocesi di Bosnia e Sirmio.

21 maggio. — Mons. Pietro Ortolani, della diocesi di Recanati e Loreto.

27 maggio. — Mons. Pietro Blasi, dell'archidiocesi di Acerenza e Matera.

11 giugno. — Mons. Giuseppe Carrière, della diocesi di Montpellier.

23 giugno. — Mons. Angelo Vieeira Sampaio, della diocesi di Floresta.

Cameriere Segreto di Spada e Cappa di numero di S. S.:

12 maggio 1915. — Il sig. conte Vincenzo Macchi, di Roma.

Camerieri Segreti di Spada e Cappa soprannumerari di S. S.:

5 dicembre 1914. — Il sig. barone Giorgio de Montenach, della diocesi di Losanna e Ginevra.

15 aprile 1915. — Il sig. avv. Enrico Davignon, dell'archidioc. di Malines.

21 aprile. — Il sig. nobile Giuseppe Granello di Casaleto, dell'archidiocesi di Genova.

7 maggio. — Il sig. barone Bartolomeo Scola Tomasoni, della diocesi di Vicenza.

— Il sig. Giacomo Ogilvy Fairlie, della diocesi di Dunkeld.

12 maggio. — Il sig. Edoardo Jambers, dell'archidiocesi di Malines.

29 maggio. — Il sig. marchese Flavio Durazzo, dell'archidioc. di Genova.

5 giugno. — Il sig. marchese Pio Del Turco Rosselli, dell'archidiocesi di Bologna.

11 giugno 1915. — Il sig. Salvatore Sferrazza Sciascia, della diocesi di Girgenti.

25 giugno. — Il sig. marchese Alberto Carrega, dell'archidioc. di Genova.

26 giugno. — Il sig. Carlo Girolamo Vaughan, della dioc. di New-Port.

— Il sig. Antonio de Navarro.

Camerieri d'onore di Spada e Cappa soprannumerari di S. S.:

5 dicembre 1914. — Il sig. avv. Filippo Giorgetti, della diocesi di Macerata e Tolentino.

15 aprile 1915. — Il sig. Gaetano Dupré, di Roma.

6 maggio. — Il sig. comm. Federico Mannucci, di Roma.

12 maggio. — Il sig. Stanislao Sikorski, della diocesi di Culma.

18 maggio. — Il sig. Girolamo Gigli, della diocesi di Teano.

19 maggio. — Il sig. architetto Giuseppe Giannini, di Roma.

16 giugno. — Il sig. cav. Eduardo nobile Capozzi, della dioc. di Avellino.

Cameriere d'onore extra Urbem *di S. S.:*

10 aprile 1915. — Mons. Giuseppe Bulfoni, dell'archidiocesi di Udine.

Cappellano d'onore extra urbem *di S. S.:*

28 aprile 1915. — Mons. Quinto Cantono, della diocesi di Biella.

Cappellani Segreti d'onore di S. S.:

5 giugno 1915. — Mons. Ruperto Rohrmoser, dell'archid. di Salisburgo.

17 giugno. — Mons. Luigi Aiuti, di Roma.

— Mons. Luigi Falzacappa, di Roma.

NECROLOGIO

6 luglio 1915. — Mons. Giovanni O' Reily, arcivescovo di Adelaide in Australia.

S. R. ROTAE DECISIONES seu SENTENTIAE

quae iuxta Legem Propriam et Constit. "Sapienti consilio„ Pii PP. X prodierunt anno 1909, cura eiusdem S. Tribunalis editae, cum praefatione a Rmo Lega Decano exarata de veterum decisionum natura et origine earumque collectionibus. - Volumen I. - In 8° charta manufacta, pagg. LIV-188 . . . . . L. 6 —

— Vol. II, **anno 1910,** pagg. IV-390 . . . . . » 7 —

— Vol. III, **anno 1911,** pagg. VIII-551 . . . . . » 8,50

Constitutione *Sapienti consilio* diei 29 Iunii 1908 Summus Pontifex Pius X inter cetera, quae de reformatione Romanae Curiae decrevit, Sacrae Romanae Rotae Tribunal rursus in exercitium revocavit, eiusque iudicio causas omnes contentiosas tractandas et definiendas reservavit iuxta *Legem propriam*, quam sequutae sunt *Regulae servandae* in his iudiciis.

Decisiones seu sententiae, quae in dies prodeunt, prospiciunt iustitiae administrationi in universa Ecclesia, et prae antiquis celeberrimis decisionibus hanc habent maioris utilitatis et pretii rationem quippe recentioris iurisprudentiae principiis sunt informatae, eamdemque magis explicant et provehunt melius respondentes aetatis nostrae necessitatibus.

Quare sicut antiquae S. Romanae Rotae decisiones - quarum praeclarissimam auctoritatem et utilitatem maximam nemo est qui non agnoscat - in unum collectae prodierunt in lucem, ita visum est opportunum restituti Tribunalis Rotalis decisiones seu sententias latas singulis annis in unum collectas publicare.

Ideo factum est, ut typis Vaticanis *duo* iam fuerint edita *Volumina*, in quorum *primo*, praemissa Dissertatione *de veterum decisionum natura, origine, collectionibus*, vere in pretio habenda, collectae sunt sententiae latae an. 1909, in *altero* quae latae fuerunt an. 1910, illis non omissis, quae ortae ex causis *sub secreto* pertractatis in Commentario Officiali *Acta Apostolicae Sedis* non apparuerunt, mutatis tamen nominibus personarum, quae steterunt in iudicio sive qua actores, sive qua rei conventi sive qua testes, prouti casus expostulat. - Utrique autem Volumini adnexus est *Index* conclusionum et rerum notabilium satis aptus, et materiarum investigationi optime accommodatus. - Subsequentium annorum collectio sub praelo est proxime in lucem paritura.

Collectio haec typis edita in commodum vergit atque utilitatem maxime Clericorum, qui vacant studiis iuridicis; praesertim vero Ordinariorum totius Orbis Dioecesum, qui sicut cum Romana Curia necessariam servant coniunctionem, ita et in controversiis dirimendis, ea duce, eamdem sequantur iurisprudentiam oportet cum in primo vel altero gradu contingerit eiusmodi quaestiones ab ipsis definiri. - Quibus idcirco omnibus curae sit collectiones praefatas sibi comparare, quae venales prostant apud *Typographiam Polyglottam Vaticanam.*

COLLECTANEA S. CONGREGATIONIS DE PROPAGANDA FIDE seu Decreta, Instructiones, Rescripta pro Apostolicis Missionibus. - 2 vol. in 4° L. 20.

(Vol. I [pp. VIII-732], ann. 1622-1866, nn. 1-1299. - Vol. II [pp 573], ann. 1867-1906, nn. 1300-2317).

Il Papa e l'Italia. 1881, pp. 46, in 8° L. 0,50.

I Papi e i Vesperi Siciliani con documenti inediti. 1885, pp. XII-82, in folio L. 3.—

Esposizione, pp. 1-47. - Documenti pp. 55-81.

La Questione Romana e l'Europa politica, ossia dello scioglimento del gran problema secondo i giudizi e le proposte dei più illustri uomini di Stato per un professore romano. 1886, in 16° L. 4.—

Vol. I. pp. LXXXVII-424. - Vol. II. pp. 425-960. - Appendice di documenti, pp. 961-1248.

Decreto della S. C. dei Religiosi sulle Confessioni di Monache e di Suore, p. 8 in 12° . . . . . Al cento: L. 3 —

Decret sur les Confessions des Moniales et des Sœurs, p. 8 in 12° » » 3 —

Decreto sobre las Confesiones de las Monjas y de las Hermanas, p. 8 in 12° . . . . . » » 3 —

A Decree regarding the Confessions of Nuns and Sisters, p. 8 in 12° » » 3 —

Dekret über die beichten der Klosterfrauen mit feierlichen sowohl wie mit einfachen gelübden, p. 8 in 12° . . . . . » » 3 —

Veneunt Romae apud Administrationem Commentarii Officialis "Acta Apostolicae Sedis„ (*Tipografia Poliglotta Vaticana, Roma*).

MARTYROLOGIUM ROMANUM

Gregorii XIII jussu editum, Urbani VIII et Clementis X auctoritate recognitum ac deinde anno MDCCXLIX Benedicti XIV opera ac studio emendatum et auctum.

Editio typica Vaticana (anni 1914), auspice SS. D. N. Pio Papa X, confecta, in qua Sanctorum et Beatorum exstant elogia, a S. Rituum Congregatione ad haec usque tempora adprobata.

Haec Romani Martyrologii editio, quam S. Rituum Congregatio diligenter recognovit ac Typicam declaravit, multo emendatior multoque locupletior est quam quae ad hunc diem prodierunt, retractatis additisve nonnullis Sanctorum elogiis, ipso aliquantum commutato eorum ordine, adiectis etiam variis indicibus, quorum ope facillimum est reperire, quidquid in libro perquiratur.

Volun inis duplex est forma: maior pro servitio chorali, minor pro usu privato ac pro iis, qui rebus student liturgicis.

PRETIA:

Editio in-8 mai. (29 × 20), in *charta manufacta* et *charactere rubro-nigro*, fol. LXXXVII-396 . . . . . Lib. **8,50**

— Volumen pelle caprina contectum dorso, ceterum linteo, angulis rotundatis, foliis sectione rubricatis, titulo aureo . . . . . Lib. 12 —

— Cum tegumento pellis caprinae nigrae, angulis rotundis, sectione foliorum aurea, dorso lateribusque auro ornatis . . . . . Lib. 15 —

Editio in-8 min. (22 × 14), in *charta optima et levigata* et *charactere rubro-nigro*, fol. CXLIX-673 . . . . . Lib. **4,50**

— Volumen pelle caprina contectum dorso, ceterum linteo, angulis rotundatis, foliis sectione rubricatis, titulo aureo . . . . . Lib. 7 —

— Cum tegumento pellis caprinae nigrae, angulis rotundis, sectione foliorum aurea, dorso lateribusque auro ornatis . . . . . Lib. 9 —

MARTIROLOGIO ROMANO

Edito per ordine di Gregorio XIII, riconosciuto per autorità di Urbano VIII e Clemente X, e quindi nel 1749 emendato ed accresciuto per opera e studio di Benedetto XIV

Edizione tipica Vaticana fatta sotto gli auspici del SS.mo Signor Nostro Pio Papa X, nella quale sono inseriti gli elogi dei Santi e dei Beati, fino ad oggi approvati dalla S. Congregazione dei Riti.

Questa nuova edizione del Martirologio Romano, in lingua italiana. che la Sacra Congregazione dei Riti ha riveduto e dichiarato tipica, è molto più ricca e completa di quelle che fino ad oggi furono pubblicate, essendo stati corretti e completati alcuni elogi di Santi, ed essendovi aggiunti vari indici, i quali rendono facilissima ogni ricerca che abbia a farsi nel libro.

L'edizione in lingua italiana viene pubblicata per comodità specialmente delle Monache, delle Congregazioni Religiose, delle pie Confraternite e delle Famiglie cristiane nelle quali ogni giorno, ad intelligenza di tutti, si suol leggere il Martirologio Romano in lingua volgare.

PREZZI:

In-8 (26 × 16), in *caratteri grandi rossoneri*, *carta a mano-macchina*, di pp. XVI-388 . . . . . Lire **4** —

— In mezza legatura, dorso ed angoli in pelle di capra, cartoni in tela, angoli rotondi, taglio rosso, titolo in oro sul dorso . . . . Lire 7 —

— In piena pelle di capra nera, angoli rotondi, doratura sul dorso e sui piani, taglio dorato . . . . . Lire 9 —

Catechismo sul Modernismo, LEMIUS (P.) GIOVANNI BATTISTA, O. S. M., secondo l'Enciclica « *Pascendi Dominici Gregis* » di Sua Santità Pio X. - Traduzione del Padre Giuseppe Joppolo, 1908, in 16°, pp. 141 L. **0,30.** - Copie 25 L. **7,20.** - Copie 50 L. **14.**— Copie 100 L. **27.**—

Per il Clero Custode di Monumenti e Documenti. Appunti pratici, anno 1907, in 16°, pp. 24 L. **0,20.**

Cinquanta copie L. **9.**— Cento copie L. **17.**—

Veneunt Romae apud Administrationem Commentarii Officialis "Acta Apostolicae Sedis „ *(Tipografia Poliglotta Vaticana, Roma).*